

Bakalářská práce

Výhody a nevýhody SWAPu oděvů

Studijní program:

B0414A270001 Textilní marketing

Autor práce:

Monika Drbohlavová

Vedoucí práce:

Ing. Pavla Těšinová, Ph.D.

Katedra hodnocení textilií

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Výhody a nevýhody SWAPu oděvů

<i>Jméno a příjmení:</i>	Monika Drbohlavová
<i>Osobní číslo:</i>	T20000195
<i>Studijní program:</i>	B0414A270001 Textilní marketing
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra hodnocení textilií
<i>Akademický rok:</i>	2022/2023

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši na téma SWAP, burzy použitých oděvů, charitu atd. Definujte používané pojmy jako "pre-owned clothing", "like-new clothing" apod.
2. Zorganizujte SWAP. Navštivte alespoň 3 další SWAPy. Analyzujte poznatky z chodu SWAPů a z dotazníkového šetření mezi potenciálními účastníky..
3. Připravte manuál pro pořádání malého SWAPu oděvů.

Rozsah grafických prací: dle dokumentace
Rozsah pracovní zprávy: cca 40 stran
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: čeština

Seznam odborné literatury:

Cirkulární móda 2. cirkulární ekonomika jako cesta změny módního průmyslu. INCIEN, z.ú., H&M Hennes & Mauritz CZ, s. r. o., Praha, 2019.

Dagmar Milerová Prášková, Stepan Vashkevich. FACT SHEET Cirkulární móda 2 : udržitelné materiály. Cirkulární HUB Praha, BIC Brno, Praha/Brno, 2020.

Vedoucí práce: Ing. Pavla Těšinová, Ph.D.
Katedra hodnocení textilií

Datum zadání práce: 17. března 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 8. ledna 2024

doc. Ing. Vladimír Bajzík, Ph.D.
děkan

L.S.

Ing. Roman Knížek, Ph.D., MBA
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. října 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Ráda bych vyjádřila hlubokou vděčnost Ing. Pavle Těšinové, Ph.D., za její vedení této práce a užité rady. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za neustálou podporu. Velké díky patří Krystýně H. za cenné rady a postřehy. Také bych chtěla vyjádřit upřímné poděkování majitelce Kafé Ořech a majiteli Kavárny a Cukrárny na Míráku za jejich podporu při realizaci mé akce. V neposlední řadě patří dík organizátorkám za jejich vstřícný přístup.

Anotace:

Bakalářská práce se věnuje problematice SWAPu oděvů. Zkoumá výhody a nevýhody tohoto konceptu prostřednictvím analýzy navštívených akcí, dotazníkových šetření a organizování vlastních akcí. Na základě získaných poznatků byl vypracován „Manuál organizace malého SWAPu“. Práce poskytuje přehled o tématu druhého života použitých oděvů a vysvětluje klíčové pojmy jako jsou cirkulární ekonomika, udržitelnost módy a další

Klíčová slova: SWAP, oděv, cirkulární ekonomika, manuál, organizace, udržitelnost módy

Annotation:

The bachelor's thesis addresses the issue of clothing SWAP. It explores the advantages and disadvantages of this concept through the analysis of attended events, questionnaire surveys, and the organization of its own activities. Based on the acquired knowledge, a „Manual for the organization of a small SWAP“ has been compiled. The thesis provides an overview of the topic of the second life of used clothing and explains key concepts such as circular economy, sustainability in fashion, and others.

Keywords: SWAP, clothing, circular economy, manual, organization, fashion sustainability

Obsah

1	Úvod	8
2	Módní průmysl	9
2.1	<i>Cirkulární ekonomika</i>	11
3	SWAP	13
3.1	<i>Co je SWAP</i>	13
3.2	<i>Účel SWAPU</i>	14
3.3	<i>„První udržitelný obchodák“</i>	14
3.4	<i>On-line</i>	14
4	Textilní kontejner	16
4.1	<i>Diakonie Broumov</i>	17
5	Bazar	19
5.1	<i>Vinted</i>	19
6	Návštěva SWAPu	22
6.1	<i>klub Kozákovské ženy</i>	22
6.2	<i>na Vostrově</i>	22
6.3	<i>Rozhovor o SWAPu</i>	24
6.4	<i>SWAP intense očista ve Vzletu</i>	24
7	Rozdělení SWAPu	26
8	Organizace malého SWAPu	27
9	Uskutečnění SWAPů	30
10	Akce SWAP oděvů v Mnichově Hradišti	33
11	Akce SWAP oděvů v Mladé Boleslavi	35
12	Poznatky z uspořádaných akcí	37

13	Výhody a nevýhody SWAPu.....	38
14	Dotazníkové šetření	41
14.1	<i>Dotazníkové šetření účastníků fyzické akce SWAP.....</i>	41
14.1.1	Vymezení cíle	41
14.1.2	Základní soubor	41
14.1.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	46
14.2	<i>Dotazníkové šetření organizátorů akce SWAP.....</i>	47
15	Popis manuálu pro organizaci malého SWAPu.....	50
16	Závěr	53
17	Seznam použité literatury.....	54
18	Seznam obrázků	57
19	Seznam příloh.....	58

1 Úvod

Čerpáme mnohem víc z přírodních zdrojů, mnohdy tak moc, až dochází k plýtvání. Nešetrné zacházení vůči Matce přírodě má za následek znečišťování planety. Není to však zásluhou jen velkých společností. V našem případě módního průmyslu. Velké společnosti tak v dnešní hektické a uspěchané době zastávají postoj rychle vyrobit a prodat.

Je to tedy však i o nás, koncových uživatelů. Jedněmi z hlavních účinkujících jsme totiž my sami nakupující. Oděvy totiž nejsou spotřebním zbožím, přesto se k němu někdy chováme tak, jako by se o spotřební zboží jednat mělo.

Chceme-li se však aspoň z části chovat zodpovědně a neobměňovat šatník co týden novým oblečením z obchodního řetězce, můžeme se zajímat i o jiná využití. Mnohdy jsou některé oděvy natolik stejné ať již tvarem, střihem nebo velikostí. Jediným rozdílem pak bývá samotné logo a při troše štěstí i třeba barva. Jak tomu sami zamezit a nenuceně tak přispět ekologii? Zejména v případě, kdy máme plný šatník oblečení, a přitom se nám nic z toho pod rukami nerozpadá.

Právě teoretická část této práce vysvětluje hned několik způsobů, jak oblečení znovu a opakovaně využít. Je zde popsána jak fyzická výměna, tak i online, která je v dnešní době velmi populární. Hlavním cílem bylo vytvořit „Manuál pro organizaci malého SWAPu“, který vychází z poznatků praktické části. Organizátor zde má jednotlivé body, jak tuto akci vytvořit. Jsou zde rady, čemu se vyvarovat a zároveň co by se nemělo opomenout. Manuál má za úkol přiblížit tuto akci víc do podvědomí veřejnosti. A pobídnout ty, kteří o podobné akci uvažují, aby ji mohli zorganizovat bez předchozích zkušeností.

2 Módní průmysl

Neustálé nakupování, přesto stále konstatování, že nemáme, co na sebe. Obvyklý a bohužel také denní scénář řady lidí po celém světě. Scénář, který z dlouhodobého hlediska není udržitelný. Na to poukazují také statistiky Nadace Ellen MacArthur říkající, že více jak 70% materiálů využívaných k výrobě oblečení, končí bez dalšího využití na skládkách nebo svůj život končí v zahalení plamenů [1]. SWAP však může situaci do jisté míry změnit či se na zlepšení podílet. Je totiž součástí takzvané „cirkulární ekonomiky“, která hledá způsoby vedoucí k udržitelnému rozvoji. SWAP můžeme charakterizovat jako posílání nepotřebných věcí dál.

Je zjištěno, že jedno popelářské auto plné textilu končí prakticky každou vteřinu na skládkách nebo ve spalovně, což je až příliš děsivé. Udržitelná móda se stala v posledních letech tématem číslo jedna v řadě diskuzí. Snaha o nižší roční materiálovou spotřebu se rapidně zvýšila při uvědomění, že oděvní průmysl se velkou měrou podílí na znečištěném prostředí. Podle informací uvedených z nadace Ellen MacArthur uvádí, že každoroční půl milion tun mikrovláken uvolněných z oblečení, které se dostanou do celosvětových oceánů, se rovná až 50 miliardám plastových lahví [1]. O tom, že se módní průmysl značnou měrou podílí na znečišťování životního prostředí nemůže být pochyb ani sporu. Vedle faktu, že se ročně vyrobí i 100 miliard kusů oblečení [2] a že se s nevyužitými modely nakládá neekologicky, je nutné zmínit i to, že se při výrobě módních trendů spotřebuje nemalé množství kubických metrů vody. Jen na jedny džíny se spotřebuje až 7,5 tisíc litrů tekutiny [3].

V módním průmyslu se využívají zejména tyto anglické pojmy např.: **upcylace, downcylace, pre-owned, like – new clothing, brand new clothing, ...**

Upcylace - je přístup k módě, který využívá staré, opotřebované či jinak poškozené a znehodnocené textilní materiály a oděvy, které by za normálních okolností byly považovány za odpad. Jsou využity k tvorbě nových, hodnotnějších a často i typově odlišných kusů oděvu či módních doplňků [4]. Například módní společnost Koshiless, je tím zdárným příkladem. Jejich motto to vystihuje nejvíce, jak nakládají s danými oděvy – „Věnujeme se výhradně upcylaci, což v našem případě znamená, že oblečení, které už pro původního majitele splnilo účel, se stane naším zdrojem materiálu [5].“ Opakem Upcylace je Downcylace.

Downcylace - je opětovné využití textilu. Na rozdíl od upcylace je snížena kvalita, potenciál a hodnota původního produktu jako takového. Je to hlavně tím, že oblečení se skládá z různých

druhů materiálů, proto je nejjednodušší způsob roztrhnout na menší díly. Z těchto připravených kousků se vytvoří například netkaná textilie, zátěžový koberec nebo textilní výplň do sedaček aut. [1]

Pre-owned - oblečení neboli se dá říci second hand. Znamená, že daný kousek oblečení již v minulosti někomu patřil. Společnost Zalando SE na webovém portále Zalando.cz se zaměřuje také na pre-owned oblečení. Webový portál se zabývá prodejem různého značkového oblečení, ale i různých doplňků např. brýle, klobouky, kabelky.

„Každá pre-owned položka na Zalandu je jedinečná, existuje pouze jednou, v jedné velikosti, jeden kus [6].“ Již v ČR nelze nabízet své pre-owned zboží. Dočasně je tato služba pozastavena.

[7] V roce 2022 bylo ještě možné v šesti krocích ze svých nepotřebných předmětů udělat na jejich portále pre-owned zboží. V tomto procesu se kontrolovaly nahrané fotografie daných produktů, zda splňovaly daná kritéria pro přijetí. Např. nebyly přijímány falešné značky, dětské oblečení, jednobarevná trička bez potisku. Oblečení, která nesplňovala tato kritéria se tak hůře odhadoval jejich skutečný stav. Přijímáno bylo pouze čisté, lehce opotřebené oblečení. O rozhodnutí, zda jsou předměty schváleny, byl dotyčný informován do dvou dnů emailovou korespondencí. Proto bylo nutné mít vytvořený svůj uživatelský účet. Pokud byl daný předmět schválen, mohl se zaslat balíkem. Zajímavé je, že doprava byla na náklady společnosti Zalando SE. Pokud se dané produkty prodali, dostal majitel dané finanční ohodnocení. Na základě tohoto finančního ohodnocení mohl dále směňovat na webovém portále www.zalando.cz. V případě, že se obchod nepodařil. Předměty se mohly poslat zpět k majiteli nebo je darovat na charitu prostřednictvím společnosti Zalando SE. Toto platilo i pro položky, které byly v procesu odmítnuty. Společnost spolupracovala s německou oděvní nadací-Deutsche Kleiderstiftung, která je nezisková organizace. Tímto bylo možné přispět na humanitární pomoc či na downcyklaci.

Brand new clothing – jedná se o nové oblečení, které je ještě v originálním obale se všemi informačními cedulkami a nepoškozené. Samozřejmě takové, které už předtím někdo koupil a vrátil, protože mu z nějakého důvodu nevyhovovalo.

Like – new clothing – zde se jedná také o nové oblečení, ale již byly ustříženy informační cedulky či poškozen originální obal. Dané oblečení mohlo být vypráno. Již bylo s novým zbožím nějak zacházeno, ale nebylo nošeno.

Cirkulární móda je také nazývána udržitelná móda. Což znamená, že má splňovat celý koloběh cirkulární ekonomiky. Viz. Obrázek 1, který bude vysvětlen v kapitole cirkulární ekonomika.

Obrázek 1 – Cirkulární ekonomika [8]

2.1 Cirkulární ekonomika

Často se zaměřuje s tzv. recyklační ekonomikou, kde se jedná o přímou recyklaci. Cirkulární ekonomika se dá také nazvat oběhové hospodářství. Má za cíl z lineárního modelu hospodářství udělat kruhový. (obrázek číslo 1) „Zjednodušeně se jedná o snahu snížit množství odpadu jeho přeměněním na zdroj, uzavírat toky materiálů ve funkčních a nekončících cyklech, snížení až anulování negativních vlivů produktů a služeb na ekosystémy. V ideálním případě by tato smyčka měla fungovat bez zbytkového odpadu a s naprostou minimalizací těžby nových surovin [8].“ Kdežto u Lineární ekonomiky se jedná se o proces „vezmi-vyrob-použij-vyhoď [9].“ Tento způsob neposkytuje výrobcům dostatečné pobídky k tomu, aby jejich výrobky byly znovu recyklovatelné.

Je zde důležité také zmínit cradle to cradle, značené C2C, což znamená přístup k designu výrobků. Jejich využití je uzavřené v nekonečném cyklu a nevzniká tak odpad. Jedná se design tzv. biomimetický, který se snaží napodobit procesy přírody. [10]

Ideální kus oděvu by měl představovat celý cirkulární kruh. (obrázek číslo 1) Oděv je vyroben na zakázku, kde jsou použity udržitelné či obnovitelné zdroje materiálu, tím se odvíjí i design. Výroba má být ekologicky šetrná. Distribucí je myšleno, že výroba je přímo v daném státě nebo regionu, aby zbytečně nedocházelo k znečišťování ovzduší uhlíkovou stopou. Daný kus oblečení by se měl nosit a používat co nejdéle, případně jej opravit či upravit. Pokud daný oděv již ztratí u daného člověka hodnotu, je dobré mu dát druhý život. Například jej odnést do textilního kontejneru, darovat charitě, prodat v secondhandu či ho vyměnit na SWAPu. Pokud je oděv příliš obnošený a již by nesplňoval svoji funkci, lze jej dát do sběrného místa, kde může být recyklován. [1]

Většina módních obchodních řetězců právě přechází na cirkulární ekonomiku. Pro porovnání jsou zde dva nejznámější módní řetězce.

Velký obchodní řetězec, který je v podvědomí lidí a je zapojen do cirkulární ekonomiky je např. obchodní řetězec H&M. Tato velmi známá značka se přihlásila k přechodu na cirkulární ekonomiku do roku 2030. Tímto se zavazuje k dokonalému využívání materiálů po co nejdelší dobu v oběhu. O tomto konceptu ví prozatím dost málo lidí z veřejnosti. Strategie této značky je, že bude od roku 2030 vyrábět ze 100% [1] materiálu z recyklovaných nebo jinak udržitelných zdrojů. Zákazníci mohou do jejich kamenných obchodů zanést papírovou tašku jejich použitého oblečení značky H&M. Oblečení má být čisté, nepoškozené a suché. Daný řetězec dá těmto věcem druhou šanci

„Každý rok se vyhodí až 8 kg textilu na osobu, a to jen ve Švédsku. Místo do popelnice zkuste oblečení odnést do charity, do second handu nebo k nám do prodejen společnosti Lindex [11].“ Takto se reprezentuje na svých webových stránkách společnost Lindex. Tato společnost si klade za cíl do roku 2025 používat pouze recyklované materiály nebo materiály z udržitelných zdrojů. Snaží se zavést také sběr textilu do všech prodejen. V současné době toto lze pouze ve společnosti Lindex ve Švédsku, Norsku, Finsku a Litvě. Další zajímavostí je, že zákazník může přinést všechny druhy textilu a nezáleží, ve kterém obchodě je koupil. Oblečení, které zákazník přinese musí být čisté, suché a v uzavřeném plastovém pytli alespoň o váze 1kg. [12]

3 SWAP

3.1 Co je SWAP

SWAP je, zjednodušeně řečeno, výměnou produktů, v našem případě textilií s podobnou hodnotou. Obvykle se mění už použité výrobky, v tomto případě oblečení, a to na nejrůznějších trzích, v kavárnách, na komunitních akcích nebo na internetu. Vzniká stále více „bazarových“ aplikací či webových platforem. Je také na daném člověku, co za výměnu očekává. Také nemusí chtít vůbec nic nebo ho nemusí nic zaujmout. Toto je na každém jednotlivci. Cílem SWAPu je udělat radost druhému člověku. Dát možnost dané věci druhou šanci. Pokud nám již neposlouží neznamená to, že jinému člověku by také neposloužila. Zároveň se jedná o příležitost vytržít si domácnost a přinést k výměně nepotřebné věci v dobrém stavu [13].

SWAP se sice jeví jako jedna kapka v moři, ovšem ve spojení s dalšími kroky vedoucími k udržitelné módě a životu celkově je jeho efekt nezanedbatelný. SWAPem můžeme zachránit i jiné spotřební zboží. Mluvíme o součásti takzvané „cirkulární ekonomiky“, která je konceptem zabývajícím se udržitelným rozvojem. Cílem této cirkulární ekonomiky je především najít způsoby, jak zvýšit kvalitu životního prostředí a života člověka jako takového (viz kapitola 2.1 Cirkulární ekonomika).

Vyměňovat, případně půjčovat si v rámci SWAPu je tedy výhodné nejen ze zmíněných důvodů. Díky využití tohoto typu „nakupování“ nejen, že šetříme planetu, která je každoročně pouze kvůli módě zatěžována uhlíkovou stopou rovných deseti procent [14], navíc tím šetříme svou peněženku a přispíváme k udržitelnému životu celkově.

SWAP může být mezi jednotlivci. Například někdo nabídne kabát, který již nenosí, ale finanční hodnota byla vysoká. Proto si určí hodnotu dané věci k výměně. Nemusí se opět jednat o oblečení. Může za kabát chtít nějaké potraviny či spotřební zboží. U organizovaného SWAPu, se jedná o akci, která se uskutečňuje na veřejném místě. Organizátoři se o vše postarají. Tyto akce mohou být velkého i malého charakteru.

SWAPy u nás v České republice se pořádají čím dál častěji. Do České republiky se toto slovo SWAP dostalo v posledních dvaceti let. Toto je velice dlouhá doba, a přesto se to do podvědomí všech lidí nedostalo.

3.2 Účel SWAPU

Účel SWAPu je jasný-vyměnit své zboží za zboží někoho jiného. Nemluvíme o typických prodejkách, nýbrž výměně, která se rozhodně nemusí konat jen v oblasti módy. Mění se také různé výrobky, produkty i dokonce služby.

„Zakladatelka největší tuzemské swapovací komunity Swap Prague Lucie Poubová dokládá, že výměnné akce, které jsou alternativou k nakupování, jsou čím dál oblíbenější [15].“ Podle Lucie Poubové - *„Když jsme před šesti lety se swapy začínali, byli jsme v Praze jediný. Před pandemií v roce 2019 se jich jen v Praze měsíčně pořádalo třicet a celorepublikově okolo sedmdesáti. Akce jsou podle ní také čím dál známější a přicházejí na ně stále noví lidé [15].“*

3.3 „První udržitelný obchod'ák“

Lucie Poubová dnes vede s kamarádkou Kristýnou Holubovou neziskovku SWAP Prague a učí Čechy o udržitelnosti a cirkulární ekonomice. V Pražské tržnici uspořádávají každý rok týdenní swap, který se nazývá „První udržitelný obchod'ák“. Zde mohou lidé vyměňovat oblečení, domácí potřeby, knihy, dekorace nebo třeba pokojové květiny [16]. Akce se konala celý týden od úterý 18. října 2022, byl to již druhý ročník. Vstupné na akci „První udržitelný obchod'ák“ je 220 korun na den. A návštěvníci si mohou odnést až dvacet kousků. Není to, ale rozhodně podmínka. Lidé věci přinášejí průběžně během dne, tím se nabídka neustále mění. Vyplatí se na místě chvíli setrvat a v mezi čase si poslechnout přednášku nebo si zajít na kávu. Workshopy o potravinové soběstačnosti a diskuze na toto téma pořádala česká společnost Plastia. Věci, které na swapu nikdo nevybere, odváží k dalšímu zpracování Firma Potex. Některé společnosti, například Nila či Weleda na tento SWAP posílají dead stock produkty. Jedná se o produkty, které by stejně skončily jako odpad, protože už dlouho leží na skladě či nejsou v oblibě. Dobrovolníky na tuto akci vysílá celá řada firem. Třeba Komerční banka nebo Magistrát hlavního města Praha zapojuje své zaměstnance. Zakladatelky Swap Prague se snaží, aby udržitelný obchod'ák fungoval celoročně. [16]

3.4 On-line

S postupným přechodem nejrůznějších služeb do on-line světa se tento krok nevyhnul ani SWAPu. Off-line SWAPy se přesouvají na řadu on-line platforem, případně do aplikací, které se výměnou oblečení zabývají. Díky události Covid 19 se tento způsob více rozšířil. Od off-line akcí se liší pouze nutností zaplatit poštovné nebo jiný typ přepravy. Hradí ho obě strany, které mezi sebou předmět vyměňují. Zpravidla ho po domluvě posílají ve stejný den a tento krok dále dokládají podacím lístkem nebo jiným typem dokladu. Například

na Facebooku je mnoho swapových skupin. Skupiny obvykle nesou i název daného města, kde může výměna proběhnout. To pak dojde obvykle k předání věci na domluveném místě, takže se nemusí hradit přeprava balíku [17].

4 Textilní kontejner

Provozovatelé sběrných kontejnerů mohou nakládat s „textilem“ různě. Ať již jako s dále vyhovujícím materiálem nebo jako odpadem. Mezi nejčastější provozovatele patří charity, velké společnosti, kontejnery, ale i drobní distributoři jako jsou námi zmínění swapoví organizátoři. Zpracovávají vždy textil tak jak sami nejlépe umí nejen ke svému zhodnocení a zisku. S odpadovým materiálem se též nakládá odlišně.

Textilní kontejner vnímají právě proto někteří jedinci jako formu charity či likvidaci oděvu. Je zde uvedeno několik společností, včetně té největší, které se tímto zabývají.

TextilEco a. s. je jednou z dalších řad firem ve střední Evropě, která se angažuje v oblasti svozu a třídění textilu, oděvu, hraček a obuvi. Jejich textilní kontejner je ve tvaru tučňáka, tímto se stal velmi známý [18]. TextilEco a. s. nejdříve roztrídí vše do svých hlavních skupin. Pak se to třídí dál dle kategorií, například sem patří kategorie pro opětovné použití, v obchodech s pomalou módou – second handy. Další je textil pro průmysl a recyklaci, ekologické a energetické využití pro znečištěné a nerecyklovatelné předměty, materiály pro lokální módní návrháře. Jedná se o více než 200 kategorií rozdělení. Proto je nesmírně důležité vkládat do kontejneru neroztrhané, čisté a pokud možno zabalené v tašce. Tím se předejde k zbytečnému znečištění při transportu a znehodnocení vložených textilií. [18]

Do podvědomí lidí se dostal textilní kontejner KLOK.TEX, díky mediálnímu spotu Vanish. Kontejner podporuje Fond ohrožených dětí Klokánek. Zde pomáhá formou jak peněžní podpory, tak i materiální. Jedná se o oblečení, obuv, textil, hračky, nábytek a další. Kontejnery značené logem Klokánek přispívají jednou korunou na účet Fondu ohrožených dětí, na základě jednoho kilogramu odevzdaného použitého materiálu. [19]

Další velice známou společností, která se zabývá textilním kontejnerem je společnost Potex s. r. o.. Tato společnost podporuje Centrum sociálních služeb Praha, Naději, Sananim, Společnou cestu a Progressiv. Těmto organizacím je předáváno oblečení, které v daném aktuálním období potřebují. Finanční podporu nabízí Farní charita Praha 1 Nové město, Linka bezpečí, Pro-contact a další, protože peníze jsou více využity než obnošené šatstvo. [20]

Společnost Potex s. r. o. společně s Diakonií Broumov, sociální družstvo jsou jedni ze zakládajících společníků společnosti ARETEX – Asociace recyklace použitého textilu, z. s. . Tímto chtějí veřejnosti přiblížit třídění a recyklaci textilních oděvu. [21]

Některé charity mají nejen textilní kontejnery, ale i charitativní kamenné obchůdky. Zde se přijímají darované věci, které se potom v daném obchodě zpeněží na dobročinné účely. Na základě těchto financí může daná charita více rozvíjet svoji pomocnou ruku.

Např. ADRA, o.p.s. má po celé republice několik svých charitativních kamenných obchodů. Zde se mohou darovat zachovalé věci jako např. plyšáci, hry, nádobí, povlečení a samozřejmě oděv, atd. Ze získaných peněz z prodeje těchto věcí, pak charita financuje a rozvíjí dobrovolnické aktivity, např. pomoc dětem, lidem se zdravotním postižením, atd. [22] Další možností, která začíná být oblíbená je, zaslat darovaný balíček Zásilkovnou. Některé charity mají na svých stránkách bezpečnostní kód, na který lze balíček zaslat.

4.1 Diakonie Broumov

Diakonie Broumov přes 29let poskytuje pomoc lidem v sociální nouzi. Jedná se o sociální družstvo, které dokáže využít, zpracovat a přetřídit veškerý sběr textilní materiálu. Je zde vybudována vlastní třídárna, vlastní provoz na zpracování textilu, který již nelze poslat dál. Z těchto materiálů vytváří čistící plachetky. Toto družstvo se může pyšnit tím, že využije cca 70% materiálu, který by jinak skončil na skládce. Diakonie Broumov vyvinula novou karuselovou třídící linku, kterou má chráněnou užitečným vzorem. Díky tomu se zvětšila produktivita práce. Zvýšilo se tak roztřídění textilního materiálu na druhotné využití, odvezení na skládku nebo do spalovny. Na lince se použité oděvy třídí na použitelné-nositelné, které putují k potřebným rodinám a jednotlivcům jako materiální pomoc. Použitelný textil je předán do obchodů, kde si mohou sociálně slabší lidé koupit toto kvalitní oblečení levněji. Dále se textil třídí na nositelný, ale již nemódní, který je posílán do zemí třetího světa. Hlavním cílem je, aby oděvy nebyly poškozené a nekončily jako odpad na skládkách. Další část textilu, který již nelze použít jako oděvy, se dá uplatit ve zpracovatelském průmyslu. [23]

Bylo by dobré se zmínit, že ne všichni jedinci vědí, jak správně třídít textilní odpad. Tím nechtíc a nevědomky ničí účelovost těchto kontejnerů. Popisky na kontejnerech nemusí být pro všechny lidi srozumitelné. Je možné připomenout, že o třídění odpadu se již debatuje na školách a žáci se učí třídít odpad. Mladá generace má dostupné informace na základě internetu.

Obrázek 2 – Kontejner Diakonie Broumov

5 Bazar

Slovník cizích slov [24] charakterizuje význam slova bazar jak trh, tržiště, kamenný nebo internetový obchod s použitým zbožím. Zní to stejně jako SWAP, ale není. Zde probíhá prodej neboli výměna vybraného kusu za určitý peněžitý obnos.

Dnes kamenné bazary již nejsou tolik populární. Je to drahé na provoz. Je nutné udělat takzvaný komisní prodej. Člověk přinese věci, které již nechce. Bazar umožní jedinci prodej. Poplatek se hradí za úschovu v bazaru a za uskutečněný prodej. Výše poplatků záleží na majiteli bazaru. Může být týdenní či měsíční. Po dané lhůtě se teprve vyplatí částka za prodej, pokud se prodej uskutečnil. Výhodou je, že člověk, který se chce věci zbavit, nekomunikuje s kupujícími. Je také možné, že se věci neprodají a majitel si je musí po dané lhůtě odnést domů.

V dnešní době je spíš hitem online svět. Ani tady tomu však není jinak. Online bazary mají několik platforem. Jelikož se dříve hodně zneužívala zveřejněná telefonní čísla, proto musí být člověk zaregistrován, propojen telefonem. Jedná se o ochranu dat a soukromí. Do dané platformy je nutné dané zboží nafotit, vložit dané fotografie, popsat daný předmět a zadat finanční částku. Lze se domluvit na zaslání nebo na osobním předání, takovou informaci je dobré v inzerátu uvést. Jedná se o prodej za finanční částku, ne o SWAP.

5.1 Vinted

Prodej oblečení z druhé ruky přes platformu Vinted. Před lety známá jako Votočvohoz. Zde může oblečení prodat a koupit každý, stačí být zaregistrován. Každý uživatel je ověřený přes telefon a má svá hodnocení na svém vytvořeném profilu.

Na základě průzkumu Fashion (Re)search módního vyhledávače Glami se v roce 2020 Vinted se svými 3,55 miliony návštěvníků by se zařadil na 3. příčku nejnavštěvovanější e-shop. Tím by sesadil z daného 3. místa Bonprix s 3,53 miliony návštěvníky. V tomto roce 2020 se nejnavštěvovanějším e-shopem stalo Abou You s celkovým počtem 6,28 milionů návštěvníků, druhé místo získalo Zalando. [25]

Můžeme předpokládat, že zájem stále více vzrůstá. Platforma má, jak webové stránky, tak i svou aplikaci na mobilním telefonu. Jde stále s dobou a chce co nejvíce vyhovět svým uživatelům. Proto v roce 2021 proběhla velká renovace. Již je prodávající více chráněn, nemusí smlouvat s kupujícími. Ovšem našlo si to pár svých odpůrců, vznikly další jiné platformy stejného rázu. Důležité je zmínit, že vystavování předmětů na Vinted je zdarma. Při založení účtu dochází k vyslovení souhlasu s pravidly prodeje, tak i s obchodními podmínkami Vinted.

Mezi pravidla například patří povolené předměty – dětské, dámské a pánské oblečení, knihy, nádobí. Mezi zakázané předměty patří například – nošené spodní prádlo, používaná kosmetika, použité piercingy do jazyka. Prodávající nafotí daný předmět. Fotografie musí být ostré a jasné. Popis by měl být co nejvýstižnější, případně upozornit na nějaký nedostatek. Dále je důležité zařadit daný předmět správně do kategorie katalogu, aby jej potenciální kupující mohl snáze najít. [26]

Například „*Pánské běžecké boty Muži > Obuv > Sportovní obuv > Běžecká obuv* [26]“

Také se musí vyplnit, jak se uskuteční prodej, vybrat přepravní společnost, uvést cenu a přesný název daného předmětu. Osobní předání je možné pouze u předmětů, kde je označení jako těžké. Tyto informace prodávající vloží ve svém inzerátu k danému předmětu. Velký důraz je kladen na kvalitu obsahu. Pokud inzerát je v rozporu s danými pravidly Vinted, je skryt nebo odstraněn. Prodávající je na tuto skutečnost patřičně upozorněn a má 24hodin na její nápravu. Při opakovaném porušování pravidel může Vinted daného uživatele zablokovat. Důležité je po celou dobu komunikace, jak ze strany prodávajícího, tak kupujícího, zůstat na Vintedu v konverzaci. V případě jakýkoliv rozporů, lze danou komunikaci dohledat. Tím Vinted zabraňuje podvodnictví. Kupující v lupě nebo se také označuje v katalogu, hledá svůj předmět, o který má zájem či může prohlížet „home“. Zde se objevují nejnovější předměty, které jsou vloženy. Dotyčný může sledovat určitého uživatele a dostávat upozornění, že vložil nový produkt. Pokud kupující najde, co hledal, může se s prodávajícím spojit. Případně se informovat na možné slevy či stav daného předmětu. Dobré je také přečíst si na profilu prodávajícího jeho reference, tak se dá odhalit některé podvodníky. Pokud je vše v pořádku, může být zapláceno online, peníze se převedou do pěti dnů. Platby již nejsou přímo na účet prodávajícího, aby nevznikly podvody. Platby probíhají přes Vinted. Pokud Vinted platbu obdrží, dá podnět prodávajícímu, který musí do 5ti pracovních dnů odeslat daný předmět. Takto je to stanoveno v podmínkách Vinted. Kupující by měl zboží včas vyzvednout a zkontrolovat. Případně poškozené zboží nepřevzít a danou věc hlásit na Vinted, kde se to řeší v reklamacích. Může se stát, že balíček je v pořádku, a přesto je zboží například poškozeno, špinavé, zaměněné, špatná velikost. Na toto jsou tu v daném inzerátu dvě tlačítka. Tlačítko „Mám problém“. To znamená, že společnost Vinted otevře reklamaci s prodávajícím. Musí se doložit veškerá komunikace a peníze jsou stále uschovány u společnosti Vinted. Druhé tlačítko „Vše je OK“ signalizuje, že obchod proběhl v pořádku. Kupující je se vším spokojen. Tím dává podnět společnosti Vinted, aby převedla finanční obnos prodávajícímu do jeho Vinted peněženky. Poté může prodávající

tuto finanční částku převést na svůj bankovní účet u jakékoliv banky. Tím společnost Vinted předchází tomu, aby došlo k zneužití bankovního účtu i neoprávněného obohacování. Nedochází tak k častějším podvodům. Pokud daný uživatel dodržuje konverzaci na Vintedu, lze vše dohledat a je to možné i předat státním orgánům. Pokud se podvodné částky nasčítají, může být zahájeno trestní stíhání. [27]

6 Návštěva SWAPu

V této kapitole v rámci pozorovacího experimentu bylo navštíveno několik akcí SWAPu.

6.1 klub Kozákovské ženy

Tato akce byla navštívena v květnu 2022. Konala se v jedné z vesnic nedaleko města Turnova. Tento SWAP oděvů pořádal klub Kozákovské ženy. Kozákovské ženy se zajímají o esoteriku a pořádají různé další akce. Například jóga, umění transformace, ženské kruhy, výlety do přírody, kuchyně RAW... SWAP oděvů byl v úterý od 17 hodin a konal se vnitřních prostorách.

Na začátek této akce přišly včas hlavní účastnice tohoto klubu, což je cca 10 žen. Některé účastnice přišly s dětmi i s partnery. SWAP měl být převážně oděvní, ale mohl každý přinést co chtěl i kolik chtěl. Nebylo kontrolováno, kdo toho kolik přinese nebo odnese. Donesené tašky, předměty se dávali doprostřed místnosti. Pak si každý jednotlivec nahlížel, hrabal a přerovnával v této hromadě. Jeden z partnerů dam začal hrát na kytaru a druhý se přidal se zobcovou flétnou. Některé účastnice začali dávat na stůl občerstvení. V pozvánce nic takového přitom nebylo uvedeno. Akce měla zajištěné občerstvení např. obložený chléb, koláče sladké i slané, víno, kurkumový čaj, domácí limonáda. Začala se objevovat příjemná atmosféra. Mezitím došli další účastníci. Někteří byly kolegové ze zaměstnání, někteří byly také poprvé. Zajímavé bylo pozorovat, jak některé ženy jsou ochotny dát svůj oblíbený kus oděvu někomu jinému. Vidět radost někoho, kdo mohl udělat radost druhému. Nakonec se uskutečnila i přehlídka vybraných oděvů. Jelikož tři hlavní aktérky této akce se začali oblékat do všeho, co zde bylo. Zbytek účastníků pouze přihlížel a obdivoval dané kousky. Pro pány se zde byl připraven SWAP předmětů. Mohli vybírat z knih, náradí, sazenic. Akce se protáhla do pozdních hodin. Zbytky SWAPu oděvů i jiného SWAPu se zde ponechávají. Pořádá se zde dost akcí. Účastníci na těchto různých jiných akcích, rádi prohlíží „zbytky“ oděvního SWAPu.

6.2 na Vostrově

Na Vostrově se SWAP oděvů uskutečnil v červenci 2022 v sobotu. Vostrov je přírodní amfiteátr u Mnichova Hradiště. SWAP oděvů byl součástí Lounge Festivalu 2022, který se zde již uskutečnil po páté. Lounge Festival 2022 se skládal z různých hudebních interpretů a workshopů například udělat si svůj lapač snů, Tibetské mísy, jóga, SWAP oděvů. SWAP oděvů zde byl uskutečněn venku. Oděvy byly pokládány na zem na plachtu, viz. Obrázek 3

nebo se mohli zavěšovat. Mezi dvěma stromy vznikl provázek věšák. SWAP byl dle pozvánky limitován pěti kusy oděvů pro příchozího. Lidé okolo procházeli. V celém areálu byla slyšet pěkně hrající hudba.

SWAP oděvů na této akci začala pořádat Silvie Ihatalová, která na festivalu vystupovala pod pseudonymem C'moi. SWAP oděvů poprvé viděla před lety v Amsterdamu. Bylo jí líto, že zde v České republice nikdo moc neřeší recyklaci oděvů. Proto začala SWAPy oblečení pořádat, tam kde vystupuje. Dle jejich slov: „*Je super vidět lidi, jak mají radost. Někdy člověk zmokne nebo se omylem umaže na festivalu. Proto může si u mě na SWAPu najít něco na sebe. Nebo může udělat dobrý skutek.*“ Zbylé oblečení je věnováno na charitu, nadaci nebo nějakou organizaci, která se v dané oblasti nejbližší nachází. Zde to byla organizace Luma MB z. s. Bylo domluveno, že si organizace přijede druhý den po dané akci zbylé věci vyzvednout.

Obrázek 3 - SWAP oděvů Lounge festivalu 2022

6.3 Rozhovor o SWAPu

Kristýna H. je dobrou kamarádkou organizátorky Silvie Ihatalová. Tento rozhovor byl velkým přínosem pro tuto kvalifikační práci. Její poznatky s akcí SWAPu jsou velmi zajímavé. Krystýna H. pochází z Prahy, kde doteď pobývá. *„Zde pravidelně navštěvuji různé druhy SWAPů, dvakrát až třikrát do týdne. Je to moje forma nakupování. Již, jsem několik let nebyla v obchodě s oděvy, drogerii, kuchyňskými potřebami, boty i v zahradnictví. Vše nacházím na SWAPech. Vše je o lidech. Na dobrý SWAP stačí pouze tak cca 20 až 30 lidí. Lze tu sehnat vše a je poznat komu jde o zisk. To jde poznat tak, že se neustále rozhlíží a bere věci bez rozmyslu do své připravené tašky. Na základě těchto událostí některé organizátorky SWAPu začaly vybírat vstupné. Některé ceny vstupného jsou příliš finančně vysoké. Je patrné, že dotyčná si chce tímto přivydělat. Tím se mění nejenom její chování, ale i přístup k účastníkům. Například se mi stalo, že jsem vezla metrem plesové šaty na SWAP v plátěné tašce. Na místě SWAPu mi byly odmítnuty, že jsou pomačkané. Přitom by je stačilo jen vyvěsit. Což si organizátorka nenechala vysvětlit. A odmítla tento pěkný kousek přijmout. Raději navštěvuji SWAPy doma. To znamená, že si doma poklidíte připravíte věci, které nechcete a chodí k Vám pak kamarádi či jejich kamarádi. Šíří se to dle recenzí. Tímto mám dost přátel. Nic se neplatí, nic není omezeno. Někdo přinese upečenou bábovku, někdo přinese kytaru a zahraje. Tyto SWAPy bývají tak do dvaceti lidí.“* (Citace Kristýny H.)

6.4 SWAP intence očista ve Vzletu

Jeden z tohoto typu SWAPu se konal celý jeden únorový víkend v Praze 10 v budově Vzletu. Hlavní pořadatelkou byla Lucie Pobouová, která byla plná úsměvu ihned u vstupu. Zde se hradil poplatek 100 Kč. Tato částka byla použita na vypořádání nájmu. Po tomto uhrazení, se taška s přinesenými věcmi odevzdá děvčatům u hlavního stolu. Kde se dané věci zvaží a zapíší. Pak kvalifikované kontrolorky zkontrolují stav přinesených věcí, kterým dají další šanci. Ostatní děvčata zkontrolované věci věší na ramínka a odnášejí do hlavního sálu. Zde je několik stojanů, kam dané věci pověsí. Stojany jsou rozříděné dle dámských triček, dámské šaty, pánské oblečení, boty, dámské bundy, dětské oblečení viz obrázek 4, a jiné ... Tento SWAP se neskládal pouze jen z oděvů, mimo jiné se sem mohlo se přinést také cokoli jiného z domácnosti. Proto se zde mohlo najít i pár věcí jako jsou hrníčky, kastrůlky, knihy a časopisy. Tato akce měla doprovodný program pomocí upcyklingu. Což znamená, že si nalezené zboží bylo možno zvelebit dle svého, například přišít knoflík, nalepit flitr atd. Nacházel se, zde i aktivní dětský koutek. Celkově bylo vybráno 3 818 kg věcí, z toho bylo 60 kg knih a 1 026

věcí do domácnosti. Na této akci místě se vyswapovalo celých 85 %. Tedy 15 % přinesených věcí si následně odvezla partnerská organizace Potex. Více o společnosti Potex je popsáno v kapitole č. 4.

Obrázek 4 – SWAP intense očista ve Vzletu

7 Rozdělení SWAPu

Z návštěv několika swapů vzešla tato základní poznání, že lze SWAP rozdělit do tří základních skupin. SWAP osobní, organizovaný malý a velký.

U osobního SWAPu se jedná o výměnu mezi dvěma jednotlivci. Tato metoda bývá většinou již v online prostředí. Pravidla jsou zde jednoduššího charakteru. Může se objevit jedinec, který se bude chtít obohacovat na úkor druhých. Dále je důležité Nahlásit pravý stav věci. Přesně formulovat, jak bude výměna probíhat. A nezapomenout, že každý vnímá daný předmět jinou hodnotou. Celkově je v této celé výměně skryté pravidlo, že spodní prádlo, ponožky, plavky se nevyměňují. Nemůže se zaručit jejich hygiena i jejich stav. Např. ponožky se v dnešní době dosti trhají.

U organizovaných SWAPů platí, co přinesete to tam necháte. Na oplátku si domů přinesete něco, co Vám udělá radost. Zde by bylo dobré znát svoji míru. Čím větší SWAP tím více věcí. Proto tyto akce jsou omezeny na počet přinesených a odnesených věcí. Jedná se i o opatření proti lidem, který tyto místa využívají a následně získané věci peněžitě prodávají. Největší výhoda těchto SWAPů spočívá v tom, že danou věc darujete na jednom místě. Nemusí se hledat její zájemce. Pokud nějaké věci na dané akci zbydou, postará se o něj organizátor. Na pozvánkách bývá uvedeno, k jakým účelům poslouží kusy, které si nikdo nevybral. Většinou se jedná o charitativní účely.

Velké organizované SWAPy se nachází většinou ve velkých městech. Návštěvnost bývá okolo stovek až tisíců lidí. Lze sem například zařadit První udržitelný obchoďák od Lucie Poubové, o tomto je více zmíněno v kapitole 3.3. Na organizaci akce se většinou podílí různé místní firmy. Snaha je oslovit co největší okruh lidí. Proto tyto akce mají různé doprovodné programy, mezi které se řadí besedy, workshopy, dílničky a další. Na těchto akcích se povětšinou hradí poplatek za vstup, který pokrývá náklady doprovodného programu plus náklady organizování – elektřina, nájem, dobrovolníci a vybavení. Vstupní částka se obvykle pohybuje v řádech stokorun, cena je určena v závislosti na vybraném doprovodném programu. Na tuto akci může přijít každý, kdo zaplatí. Na pozvánce bývá zpravidla určeno, kolik kusů oblečení bude přijímáno od jedince a kolik nejvíce kusů si může jedinec odnést.

Malé SWAPy bývají tak maximálně pro 30 lidí. SWAP se tak stává přehlednější, klidnější a jednodušší na zorganizování. Nevýhodou je, že zde není tak velký výběr. Není zde žádný doprovodný program, pokud se nějaký dobrovolník nezapojí z vlastní iniciativy.

8 Organizace malého SWAPu

Na základě poznatků byl sestaven Manuál organizace malého Swapu, který je součástí bakalářské práce.

Malý SWAP může být organizován u organizátora doma, na zahradě, v parku, v oblíbené kavárně nebo v obchodním středisku. Venkovní prostory by se měly použít pouze za pěkného počasí.

Varianta doma nebo na své zahradě se nemusí řídit žádným povolením. Tyto akce se konají v maximálním počtu dvaceti lidí.

V parku se akce SWAP koná na základě povolení nebo nájemné smlouvy od příslušného města/obce. Je na každé instituci, dle jaké vyhlášky se řídí. Nájemní smlouva může být stanovena na daný rozměr stánku nebo na celý areál. Ceny se pohybují cca ve stovkách korun. Povolení může být v některých případech i bezpeněžní na základě, že se jedná o dobročinnou akci.

Pokud je plánovaná větší sešlost je povinnost to hlásit na IZS (hasiči, záchranáři a policie). Při pouštění hudby na těchto akcích se nesmí zapomenout na poplatek OSA – Ochranný svaz autorských pro práva k dílům hudebním.

V kavárně, v jiném stravovacím zařízení nebo v obchodním středisku se tyto akce konají snadněji. Majiteli je nabídnuta kompenzace formou nových zákazníků a zvýšení tržby.

Organizátor musí připravit, jak bude přinesené kousky vystavovat. Oděvy mohou být pokládány na zem na plachtu, na stůl nebo věšet na ramínka, která je potřeba zajistit v dostatečném množství. Ve venkovním prostředí může být například použit také provaz, který spojí dva stromy. Tímto se vytvoří věšící plocha pro přinesené oděvy. Zrcadla u těchto malých akcí nebývají pravidlem. Zkušební kabinky na těchto akcích nejsou.

Jak bude naloženo s přebytky? Je zde několik variant. Buď se zanechají na příští akci nebo se osloví místní nadace jako jsou dětské domovy, různá sociální sdružení, psí útulky a další. Těmito institucím se těmito věcmi pomůže. Některé organizace přesně specifikují, o co konkrétního mají zájem. Například psí útulky mají zájem o savá trika a teplé mikiny. Dětské domovy mají zájem o nadcházející sezónní oděvy. Tyto informace jsou pouze orientační. Každý kraj, lokalita nebo město může mít zájem o něco jiného. Přebytky mohou být umístěny do charit-textilních kontejnerů. ARETEX z. s. se zabývá, jak správně třídít a zpracovávat oděvy. Může organizátorovi s jeho rozhodnutím v jeho okolí velmi pomoci.

Po většinou nemusí být řešena přeprava přebytků. Po vzájemné domluvě jsou si instituce schopny pro přebytky ze SWAPu přijet.

Tato akce neslouží na obohacování. SWAP jako takový je o vzájemné domluvě a důvěře. Najdou se zde i tací lidé, kteří mohou chtít SWAPu zneužít. Naberou si plné tašky oblečení a pak je prodávají třeba na bazarech. Tomuto chování se snaží organizátoři předejít. Obvykle je určeno kolik věcí by si každý jedinec měl vzít. U malých akcí většinou bývá stanoven počet deseti kusů. Deset kusů maximálně přinést a deset kusů maximálně odnést.

U vstupu by měla být cedule se základními instrukcemi. Cedule by měla obsahovat zaměření dané akce SWAP, kolik kusů lze odnést/přinést, kam budou případné přebytky věnovány a kam přinesené věci odložit.

Na místě se oblečení určené k výměně odloží na předem domluvený připravený stůl, plachtu nebo ramínka. Organizátor by si měl každý kus pečlivě zkontrolovat. Pokud by oblečení nespĺňovalo daná kritéria, například by byl utržený knoflík, propálený otvor od cigaret a jiné. Můžeme postupovat dle následujících variant. První varianta je vrátit poškozený oděv zpět majiteli a vysvětlit mu, že si nikdo nechce pořizovat poškozené oblečení. V druhé variantě můžeme dát oblečení stranou a připravit na odvoz do takových textilních kontejnerů, které dané oblečení dále zpracují. Třetí varianta je již nákladnější. Znamená to provést opravu na oděvu na své náklady, např. zašít, vyprat a další. Tato poslední možnost není příliš doporučena.

Na uskutečněném SWAPu může mít organizátor dobrovolníky. Po většinou u samotné realizace to bývá jeden až dva lidi, ti pomáhají s průběhem celé akce.

Po ukončení se zbylé oděvy složí a vloží do předem připravených tašek, přepravek nebo krabic. Počet je opět individuální. Ze začátku by se mělo počítat s většími přebytky. Takto připravené oděvy se předají předem domluvené instituci/organizaci.

Pozvánka je většinou elektronického původu. Tištěná podoba není ekologická. Takovéto události se vystavují online na nejčastější sociální síti Facebook do skupin daného města. Na základě referencí a jejího opakovaného pořádání se objevují noví návštěvníci.

Pozvánka by měla obsahovat – místo konání, čas konání od kdy do kdy, kolik kusů si lze přinést a kolik odnést, téma dané akce – přesně specifikovat co se bude SWAPovat, například sezónní, dámské, dětské, pánské oblečení. Zvykem bývá, jak bude naloženo s oblečením, které zbyde. Vstupné by se nemělo vůbec vybírat. Je dobré vybírat místa konání, která nejsou tolik nákladná. Pokud, ale vzniknou náklady spojené s pronájmem, tak by měl být vstup na pozvánce

odůvodněn. SWAP se nekoná za účelem zisku, ale za účelem prodloužit životní cyklus oděvu. Ne pro každého jedince je tato forma příjemná a přijatelná.

9 Uskutečnění SWAPů

Prvotním cílem práce je zorganizovat SWAP oděvů. Na základě nich vyhodnotit výhody a nevýhody této akce, na základě poznatků vytvořit Manuál pro organizaci malého SWAPU. Tento manuál popisuje jednotlivé a hlavní body potřebné k vytvoření podobného SWAPu. Je to základní manuál, který je nejenom pro studijní účely, ale je také vhodný pro kohokoli kdo chce s organizováním SWAPu začít a využít jej v praxi. Zároveň je ochotný následovat cestu někoho, kdo si již organizováním SWAPu prošel a uskutečnil jej. Samozřejmě je tento manuál jen obecný, je proto třeba jej přizpůsobit místním podmínkám a vlastním organizačním nárokům.

Hledání prostorů tentokrát nebylo příliš lehké. Při myšlence vytvořit SWAP bude jednoduché a snadno přijímané získat prostor téměř kdekoli. U oslovování několika míst s prostory, kavárny a restaurace jsem na razila na určitý odpor a to hned v několika menších městech. A zaměření bylo právě na tyto malá města.

Jedním ze základních kamenů SWAPu je vstup zdarma. U některých kaváren se mohlo narazit právě na dotazy typu: „O kolik se zvýší tržba?“ či „Uhradíte ušlý zisk, když budete zabírat stoly.“ Nakonec se podařilo uskutečnit SWAP oděvu ve dvou kavárnách, ve dvou městech a to v jednom týdnu. Zbytek oděvů, který zbyl z těchto akcí byl odvezen dle domluvy do charitativního občůdku ADRA v Turnově.

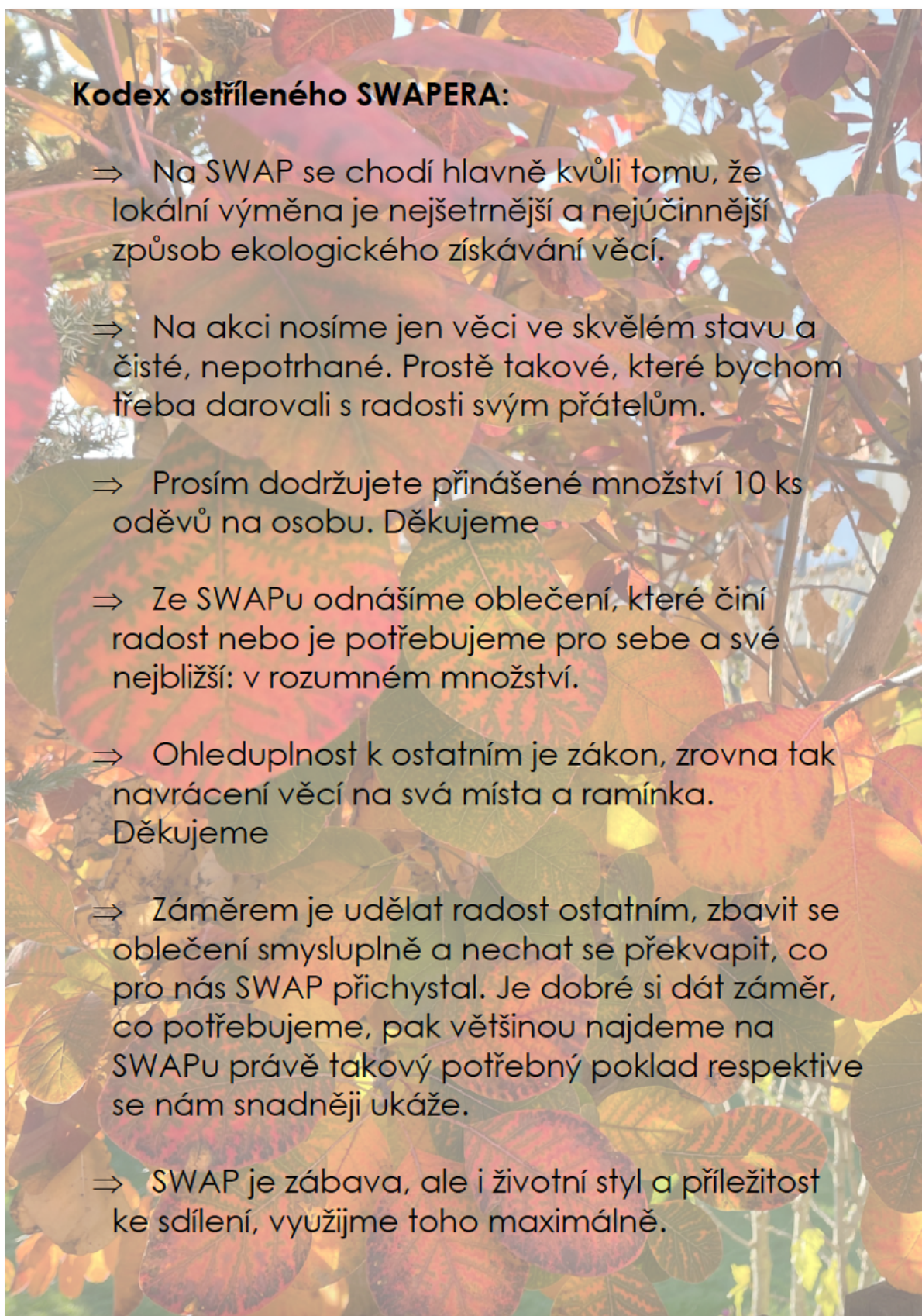
Událost i plakáty na sociálních sítích obsahovaly přesné údaje o místě konání, datumu a času. Bylo zde uvedeno, jak bude tato akce probíhat. Počet donesených kusů byl nastaven na 10 ks. Jednalo se především o podzim/zima oděvy dámské a dětské. Dále bylo uvedeno kam zbylé oblečení z této akce poputuje což bylo předem naplánováno a domluveno s charitativní organizací ADRA. Také byl uveden kontakt na pořadatele akce, respektive můj osobní kontakt.

Obrázek 5 – Plakáty akcí SWAP

Při akci SWAP byly prováděny reels na instagramu i facebooku z profilu pořadatelky s „hashtagy“ odkazující se na danou kavárnu pro lepší propagaci této akce. Patříčná kavárna pak tyto akce „postovala“ na svých vlastních stránkách pro své sledovatele.

Na akcích byl plakát o velikosti A3 Kodex ostříleného SWAPERa viz Obrázek 6. Který popisoval akci SWAP jako takovou, ale i chování SWAPERa. Tedy chování účastníků, dle slov a mínění organizátorky události. Kodex Ostříleného SWAPERa jako takového, zavedly zakladatelky Prague SWAP. Od nich se tento kodex čerpá a různě upravuje.

Obrázek 6 – Kodex ostříleného SWAPERÁ vyvěšený na akcích

10 Akce SWAP oděvů v Mnichově Hradišti

Mnichovo Hradiště je menší město Středočeského kraje se skoro 9. tis. obyvateli. SWAP oděvu se uskutečnil konkrétně v kavárně Kafé Ořech v Mnichově Hradišti v sobotu 04.11.2023 od 13 hodin do 19 hodin. Kavárna je velice známá a oblíbená z knihy „555 Výlety s Gastronomou Lukáše Hejlíka“. Autor zde hodnotí restaurace a kavárny. Konkrétně tato kavárna je zde zmíněná a zároveň hojně navštěvována ostatními lidmi, jelikož se nachází u srdce Českého ráje. V kavárně byl poskytnut prostor „malý sál“. Malý sál je obvykle využíván na drobné akce typu malé divadlo anebo nedělní jóga pro 10 lidí. V sále se nacházelo podium, parkety, topení, světlo a dva stoly. Pro lepší propagaci zde byla možnost použít venkovní tabule ve tvaru písmene A. Vše bylo poskytnuto zdarma. Akce SWAP oděvů se především propagovala na sociálních sítích Facebook v události. Navíc byly vytvořeny plakáty, které byly rozvěšeny v některých okolních obchodech daného města v okolí a v kavárně.

Počáteční rozhovor s majitelkou objektu byl přes telefonickou komunikaci, na základě kterého došlo k fyzickému setkání a vše potřebné ohledně akce bylo probráno. Další komunikace probíhala formou emailu ohledně potvrzení termínu.

Na akci jsem si jako pořadatelka přinesla vlastní stojanový věšák na ramínka s vlastními ramínky. Přineseno bylo prvních startovních deset kusů mnou vlastních vybraných oděvů určené k výměně. Na zapůjčenou tabuli byl vyvěšen plakát s ukazatelem na akci SWAP. Také byl vytisknutý kodex Swapera ve formátu A3, který byl po celou dobu akce vyvěšený na zdi.

Na tuto akci chodily lidé obvykle jednotlivě. S každým jednotlivcem byl prováděn rozhovor. Na první polovinu části této akce chodily lidé, které se o ní dozvěděli z plakátu a přitom SWAP vůbec neznali. Na druhou část již chodily „Swapeři“, kteří tuto akci znali z jiných měst, především z Prahy. Přišli v druhé polovině této akce účelně, kvůli většímu výběru. Což byl mimo jiné jejich hlavní záměr.

Přišlo celkem 12 lidí, z toho 6 lidí našlo nějaký pěkný kousek. Oděvy byly přineseny 8 lidmi. Lidé především chodily v čase od 13 hodiny do 17 hodiny. Z této akce zbylo 7 pytlů, tedy 16,5 kg oděvů.

*Obrázek 7 – Začátek akce
SWAP Mnichovo Hradiště*

*Obrázek 8 – Průběh akce
SWAP Mnichovo Hradiště*

11 Akce SWAP oděvů v Mladé Boleslavi

Mladá Boleslav se nachází ve Středočeském kraji s více než 40 tis. obyvateli. Toto město je především známé výrobou Škoda auto. Zde byla akce uskutečněna v Kavárně a Cukrárně na Míráku, která se nachází Na náměstí Míru. Akce probíhala 08.11.2023 od 13 hodin do 18 hodin. Propůjčeny byly prostory dětského koutku, který měl být uzavřen po celou dobu konání akce. Majitel si přál, aby akce byla propagována pouze na sociálních sítích. Pouze v této kavárně a cukrárně mohl být fyzicky vyvěšený plakát, nikde jinde si to majitel nepřál. Vzhledem k omezeným možnostem nalézt vhodný prostor k uskutečnění SWAPu jsem nakonec musela souhlasit. Propagace tedy probíhala pouze na online úrovni sociálních sítí Facebook a Instagram.

Počáteční rozhovor s majitelem objektu byl opět telefonickou formou, na kterém jsme se domluvily na další a zároveň hlavní telefonické schůzce. Na této schůzce jsme probrali vše potřebné a potvrdili si tak vybraný termín. Poté následovala nezávislá schůzka ohledně seznámení a prohlednutí si domluveného prostoru.

Podobně jako v předchozím zorganizování jsem si přivezla svůj vlastní stojanový věšák spolu s ramínky. Přineseno bylo opět pouze deset kusů z vlastního výběru z předešlé akce. Také byl vytisknut kodex Swapera ve formátu A3, který byl vyvěšen na zdi a to do té doby než ho některé z dětí strhlo...

Návštěvníci kavárny i přes konání akce SWAPu dále využívali dětský koutek. Proto nelze přesněji hodnotit kolik lidí navštívilo tuto akci. Lidé, kteří cíleně dorazili na SWAP tak díky propagaci na sociálních sítích. Ostatní návštěvníci, kteří si chtěli vychutnat svůj kávový nápoj a uklidit své rozbouřené ratolesti nechápali správný přínos této akce. A už vůbec nechápali, proč jím vlastně blokuji a „zacláním“ v jejich hracím poli v dětském koutku.

Na základě toho nelze přesně určit počet zúčastněných této akce. Návštěvníci, kteří přišli do dětského koutku, bylo nabízeno, zda si nechtějí něco odnést zadarmo. Ani na tuto nabídku nebyly příliš kladné ohlasy. Nechtěli tzv. brát charitě nebo chtěli vybraný kousek pouze zakoupit. Někteří si to vzali příliš osobně, že nic zadarmo nechtějí a nepotřebují.

Napočítaných bylo tedy celkem pouhých 8 lidí, kteří přinesli nějaký oděv. Z toho počtu si 6 jedinců odneslo nějaký kousek. Lidé nejvíce chodili od 14 hodiny do 16 hodiny. Celkem zbyly 4 pytle oděvu, které dohromady vážily 12 kg.

Obrázek 9 – Akce SWAP Mladá Boleslav

Obrázek 10 – Zbytky oděvů z akce SWAP Mladá Boleslav

12 Poznatky z uspořádaných akcí

Doprovázející partnery žen můžeme povětšinou najít někde opodál. Obvykle to jsou právě ženy, které mají hlavní zájem o oblečení. No a propagace skrze sociální sítě? Opět se jedná o sdílení a v tom bývají ženy opravdové mistryně. Některé dámy si na SWAPu prohlíží jiné ženy už u samotného příchodu. Důvod je jednoduchý. Vyhlíží si tak jinou ženu podobné postavy a velikosti, což by mohlo být víc než přínosné na jí přinesené věci. A kdyby měla i stejný vkus, tak to by byla výhra.

Jak na jedné, tak i na druhé akci se stalo, že přišly dvě kamarádky. Obě si pak následně vyměnili oblečení nejen z předem nabízených oblečení. Na místě určeném ke swapování zkoumaly co, že si to vlastně každá z nich přinesla. Při prohlídce obsahu přinesených věcí si však v podstatě začali vyměňovat věci mezi sebou.

Jedné z příchozích dam se povedlo sestavit si s nalezených kousků krásný outfit. Našla cardigan hořčicové barvy, který sladila s baretem stejné barvy, k tomu dále objevila černou sukni spolu s trikem bílé barvy.

Zajímavý byl i přístup nezasvěcených lidí ohledně swapování. Někteří chtěli přinést víc věcí a nejen 10 ks, že by si tak prý vyklidili šatní skříň. Další až pro mě s podivem přistupovali k celé záležitosti jakož to k charitě. Důvodem je přece to, že nikdo nemůže v dnešní době dělat něco vlastně úplně zadarmo. I když se tedy dle jejich slov a mínění jednalo o charitu tak, ale jejich chování bylo spíš opovrhující.

V případě druhé akce se některé ženy ptaly, proč nebyl nikde tento swap propagován jako například plakátově (jelikož si to majitel nepřál). Dozvěděly se tak bohužel o akci až přímo na místě a mrzelo je tak, že si nemohly připravit něco na výměnu. Zajímavé pro mě tak bylo zjištění, že i když se snažíme žít někdy víc v tom online světě, tak stále existují lidé, kteří ocení ještě klasické šíření informací skrze papírovou formu. Podobně jako tomu bylo v případě prvního swapu.

13 Výhody a nevýhody SWAPu

Výhody akce SWAP

1. Ekologický – Je součástí cirkulární ekonomiky. Danému kusu oděvu je prodloužen životní cyklus, v takovém stavu, v jakém je. Přebytky SWAPu bývají darovány charitám, nadacím, psím útulkům a dětským domovům
2. Ekonomická úspora – Nejsou zde vydávány finanční prostředky za nové oděvy. Vlastník sem přináší vlastní vlastnictví a jedinečnost daného oděvu
3. Výběr s originalitou a jedinečností jednotlivého kusu oblečení – Na těchto akcích lze nalézt vzácné až raritní kousky. Je zde také zajištěna i jistá forma investice do tak originálního a neopakovatelného kusu oblečení
4. Seznámení s více lidmi podobného zaměření – SWAPy nejsou pro každého. Chodí na ně lidé žijící určitým životním stylem. Jiní jen chtějí pomoci svým zachovalým oblečením, které již sami nevyužijí a zároveň je nechtějí ani vyhodit. Hlavní záměr však je udělat radost druhým
5. Dobrovolníci – U malých akcích nemusí být, vše může zvládnout organizátor. U větších se už můžeme bavit i o desítkách dobrovolníků. Pomáhají nejen s přípravami – jako je např. doprovodný program, místo konání, třídění, kontrola přinesených oděvů a další
6. Pomoc charitám, nadacím – dětské domovy, psí útulky, ... Zbylé oděvy mohou být darovány různým organizacím
7. Workshopy, besedy pro děti a dospělé (velký SWAP) – Zpravidla bývají besedy na téma recyklace, zdravého životního cyklu, vaření nebo domácí práce. Workshopy se týkají také home-made => do it yourself / vyrob si sám. Např. lapač snů, sezónní ozdoby z přírodních materiálů. Díky těmto vzdělávacím věcem, bývá hojnější návštěvnost
8. Časový harmonogram (velký SWAP) – Bývá uvedeno, v jakých časových intervalech se zrovna co koná. Součástí je i hudební doprovodný program
9. Zrcadla (velký SWAP) – Mimo jiné také opticky zvětšují daný prostor.
10. Kontrola oděvů – Kontrola stavu přinesených oděvu. U větších akcí bývají dobrovolníci lépe proškoleni
11. Organizovanost (malý SWAP) – Je zde méně bodů k zařizování
12. Osobnější/přátelský přístup (malý SWAP)
13. Sami si zvolíte, za co provedete výměnu (online SWAP)

14. Časově nenáročná výměna (online SWAP)

Celkové nevýhody akce SWAP

1. Materiál oděvu může vypovědět službu dřív – Může se stát, že daný kousek již nevydrží další roky. Nevíme, jak byl přechází majitel svědomitý, zda zacházel a správně ošetřoval svůj oděv. Tím mu může být snížena jeho produktivnost
2. Problém hygieny – Oděvy mohou být špinavé, mít skvrny, navoněné či zapáchající. Ve velkém objemu je těžší třídění oděvů a proto se může takovýto typ oděvů na SWAP dostat. Z důvodu hygieny se neswapuje spodní prádlo, ponožky a plavky
3. Různá poškození - Zatažený stav dané věci, poškozený zip, chybějící knoflík, propálená dírka, atd. O těchto vadách nemusí ani předchozí majitel vědět. Darující, kontrolující a obdarovaný mohou tuto vadu snadno přehlédnout
4. Jeden kus a velikost – i toto může v někom vyvolat problém. Jsme naučeni, že v obchodě je hned několik kusů daného oděvu. Výběr je dokonce i ve velikostech. Málokdy se setkají dva stejné kusy. Zde je však pouze jeden kus v jedné velikosti. Proto platí pravidlo, kdo dřív přijde, ten ho má
5. Určený počet kusů – Návštěvník je limitován počtem kusů, které si může odnést
6. Nejsou zde kabinky – Vybraný oděv není možno si někde v soukromí vyzkoušet
7. Vstupné – je požadováno na základě doprovodných programů a pronajatých prostor. Vstupné se nevybírání za účelem zisku
8. Složitější na organizaci (velký SWAP) – Prostory, dobrovolníci, doprovodné programy, hudba
9. Hlásit různým institucím – IZS, OSA (hudba), město/obec. Záleží vždy na počtu osob a místě konání. Pro lepší pochopení těchto pravidel je lepší se informovat v daném městě/obci
10. Požadovaná věc za výměnu nemusí být pro druhé adekvátní (online SWAP)
11. Oděv je pouze viděn na fotografii a nemusí odpovídat velikosti a stavu (online SWAP)

Ne každý dokáže ocenit kouzlo a originalitu něčeho tak nevídaného a neziskového v dnešní době. Tyto výhody a nevýhody jsou shrnutím informací z dotazníkového šetření, z rozhovorů s potencionálními SWAPery, z návštěv akcí a organizování akcí. Jedná se o hodnocení

jednotlivců a komunit. Lidmi, kteří se SWAPem zabývají. Ne každého může tato akce oslovit a tím může mít jiný názor.

14 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření jsem vybrala dva typy respondentů – na organizátory a účastníky fyzické akce SWAP.

14.1 Dotazníkové šetření účastníků fyzické akce SWAP

Šetření bylo provedeno online formou Google dotazníku, který byl propagován na sociální síti Facebook ve skupinách se zaměřením na SWAP z různých měst, které bylo prováděno vždy se souhlasem správců jednotlivých skupin a bylo tak zcela dobrovolné. Dotazník byl zcela anonymní a skládal se z 15 otázek. Většina otázek je uzavřených s jednou či více možnostmi odpovědí, ty jsou dále doplněny o škálovou otázku. Základní soubor byl vybrán z cca 500 respondentů, kteří navštívili nebo již měli co dočinění se SWAP akcí oděvů.

14.1.1 Vymezení cíle

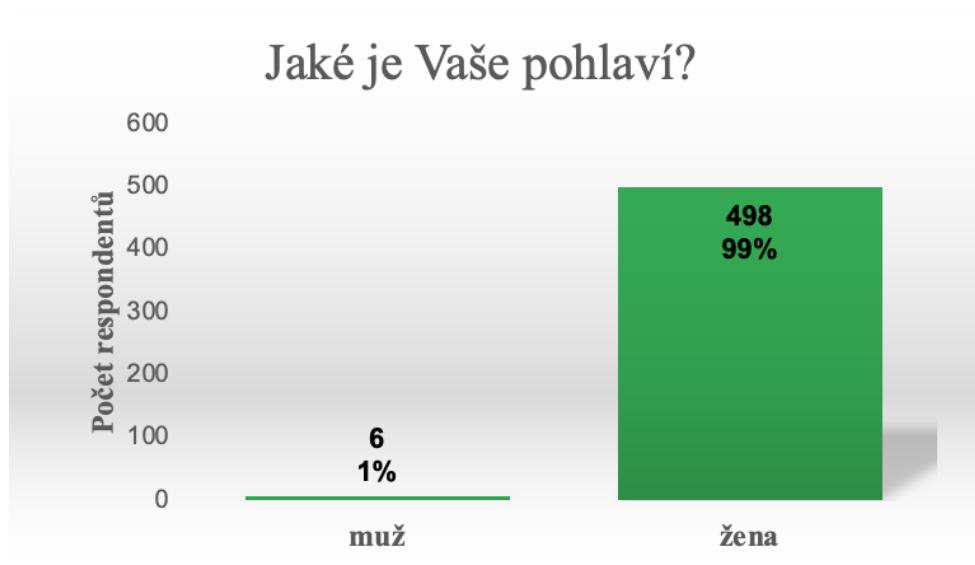
Cílem výzkumu bylo zjistit informovanost respondentů o fyzické akci SWAP oděvů a o četnosti jejich konání.

Na základě výše uvedených cílů byly zformulovány otázky, na které měl výzkum odpovědět:

- Jak se respondenti dozvídají o konání akce SWAP?
- Jsou respondenti spokojeni s dostatkem konání akcí SWAP?

14.1.2 Základní soubor

Základní soubor se skládal především z žen. Jak vypovídá Obrázek 11. Dotazovaných bylo 99 % žen a 1 % mužů. Tím můžeme vyhodnotit, že ženy se zajímají více o oblečení a jeho výměnu nežli muži.

Obrázek 11 – Jaké je Vaše pohlaví?

Nejvíce se respondenti pohybovali v kategoriích od 26–35 let, s počty 190 respondentů a 35–45 let, s počty 174 respondentů. Na dalších místech se umístila věková skupina 45–59 let, s 79 respondenty a 18–26 let s 45 respondenty. S výrazně nižší počtem je skupina 60 a více let s 12 respondenty. Na posledním místě skončila věková kategorie 15–18 let se 4 respondenty. Viz Obrázek 12. Přesto, že se jednalo o dotazníkové šetření formou sociální sítě, zúčastnilo se nejvíce dotazovaných ve věku 26–35 let. Mladiství se o tuto formu výměny moc nezajímají.

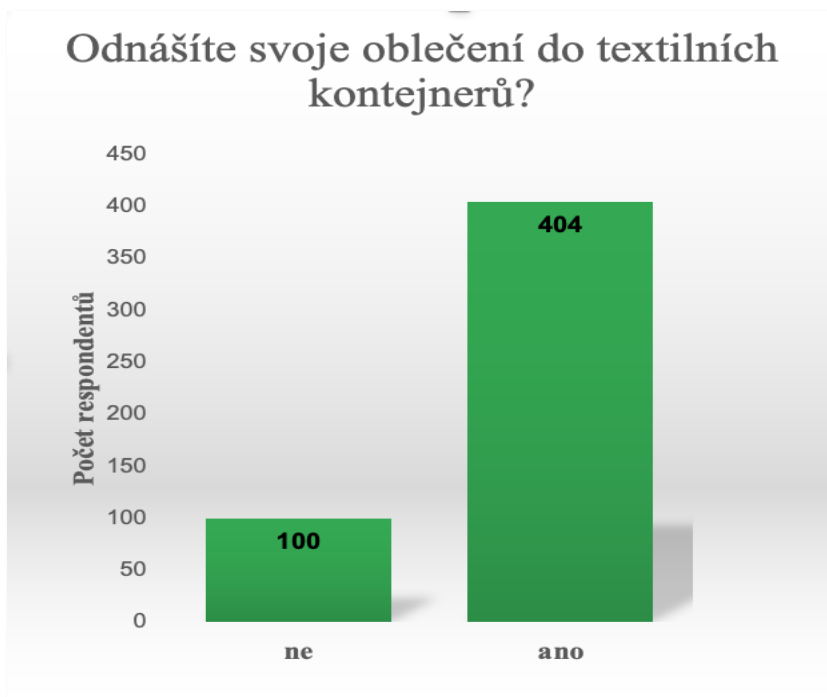
Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
15 - 18 let	4	1%
18 - 26 let	45	9%
26 - 35 let	190	38%
35 - 45 let	174	34%
45 - 59 let	79	16%
61 a více let	12	2%
Celkem	504	100%

Obrázek 12 – Tabulka Vyhodnocení-Do jaké věkové kategorie spadáte?

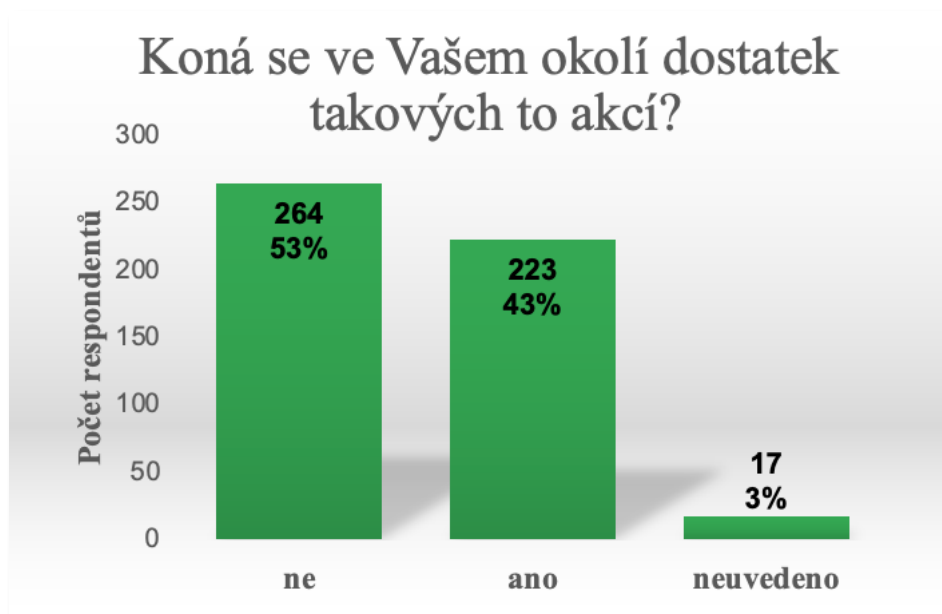
Obrázek 13 - Do jaké věkové kategorie spadáte?

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 404 respondentů také odnáší své oblečení do textilních kontejnerů, viz Obrázek 14. Výhodou je zodpovědnost lidí z 80 % odnášet nepotřebné oblečení do textilních kontejnerů. Textilní kontejnery se tímto dostávají více do povědomí lidí a ty je využívají.

Obrázek 14 – Odnášíte svoje oblečení do textilních kontejnerů?

Dotazování respondenti na otázku, zdali se koná v jejich okolí dostatek akcí na téma SWAP oděvů, z 53% odpovědělo ne, 43% odpovědělo ano a 3% neuvedlo, viz Obrázek 15. Z toho můžeme usoudit, že není dostatečně uspokojena potřeba lidí

Obrázek 15 – Koná se ve Vašem okolí dostatek takových to akcí?

Respondenti odpovídali na otázku – Odkud se dozvídáte o akcích SWAP? (lze označit více odpovědí), s vícero odpověďmi. Obrázek 16 ukazuje, jak byla otázka položena v dotazníku.

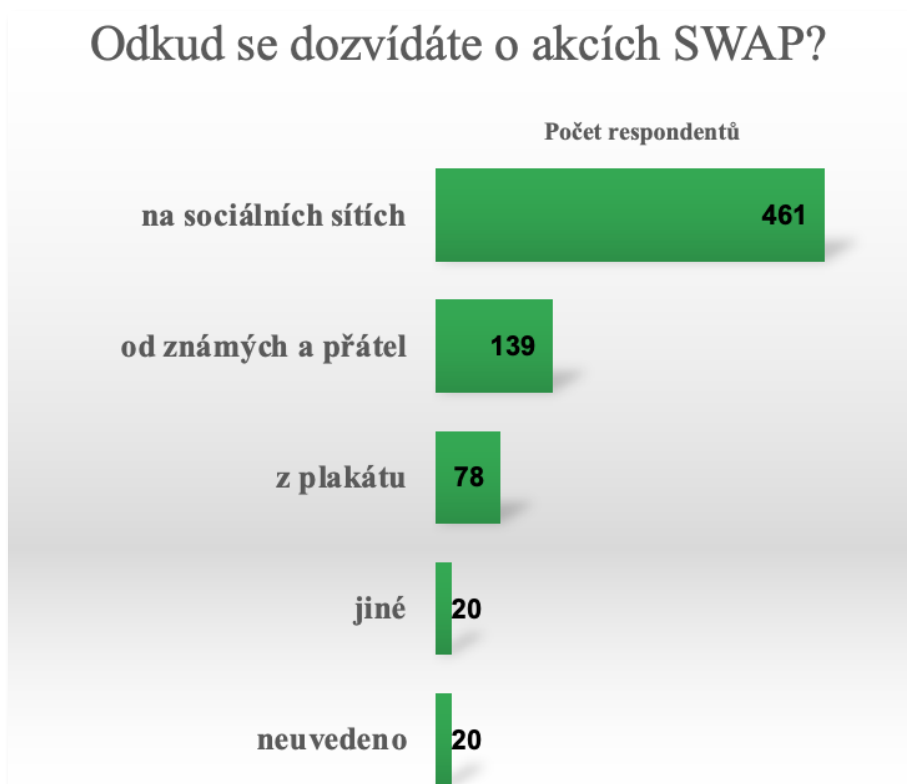
***Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?
(lze označit více odpovědí)***

- od známých, přátel
- na sociálních sítích
- z plakátu
- jiné

Obrázek 16 – Otázka z dotazníku

K výběru bylo možno vybrat více odpovědí na otázku „Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?“. Získaných odpovědí bylo celkem 718 od 504-ti dotazovaných respondentů

Nejvíce odpovědí tj. z 64% (461 respondentů) se o akci dozvídají na sociálních sítích viz Obrázek 17 a Obrázek 18. Druhou nejčastější odpovědí bylo od známých a přátel tj. 19% (139 respondentů).

Obrázek 17 – Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
na sociálních sítích	461	64%
od známých a přátel	139	19%
z plakátu	78	11%
jiné	20	3%
neuvedeno	20	3%
Celkem odpovědí	718	100%

Obrázek 18 – Tabulka Vyhodnocení-Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?

Šetření bylo provedeno online formou na sociálních sítí a přesto nejvíce respondentů, kteří navštěvují SWAPy oděvů, pochází ze Středočeského kraje, viz Obrázek 19. Je potřeba mít na paměti, že se jedná o odpovědi od 504 respondentů.

Obrázek 19 – Z jakého kraje jste?

14.1.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V rámci dotazníkového šetření, bylo zjištěno, že zejména ženy mají zájem o tyto druhy SWAPů. Jsou více sdílné, otevřené a nevadí jim tok výměny oblečení. Takovýto oděv již nemusí být možno v obchodě nalézt, jelikož je například dávno vyprodaný nebo již není v módě. Jeho limitovaná série již nemusí být k dostání nebo také nemusí pocházet ani z naší země. Historie jednotlivého kusu oblečení tak může být vskutku zajímavá. Roli hrají i emoce a vzrušení z používání a objevování něčeho nového. Je to jakýsi nový druh nakupování, kdy každíčký kus oblečení povětšinou bývá jediný, unikátní tedy originálem.

- Jsou respondenti spokojeni s dostatkem konání akcí SWAP?

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá že se nekoná dostatek akcí SWAP oděvů, jak odpověděla většina respondentů. To může být dáno, neznalostí okolí, lokalitou, věkovou hranicí, ale i dalšími proměnnými. Které mohou mít za následek, že tyto lidé nemusí tuto akci příliš dobře přijmout. Organizátoři mnohdy nemají dostatek zkušeností, znalostí a praxe s tím, jak takový SWAP vůbec vlastně zorganizovat.

- Jak se respondenti dozvídají o konání akce SWAP?

Z dotazování vyplývá, že respondenti se nejčastěji o konání akce SWAP dozvídají formou sociálních sítí. Tímto můžeme vyhodnotit, že SWAP jako takový je hodně rozšiřován komunikačními technologiemi. Papírová forma pozvání měla nejméně hlasů. Lidé šetří přírodu. SWAP je přátelské setkání, proto je druhou nejčastější formou rozšiřování přes přátele na základě osobního doporučení. Nejčastěji použitou odpovědí byla použita pouze samostatně jako „sociální síť“. Jako druhé bylo spojení „sociální síť, od známých a přátel“ a třetí místo „sociální síť, z plakátu“

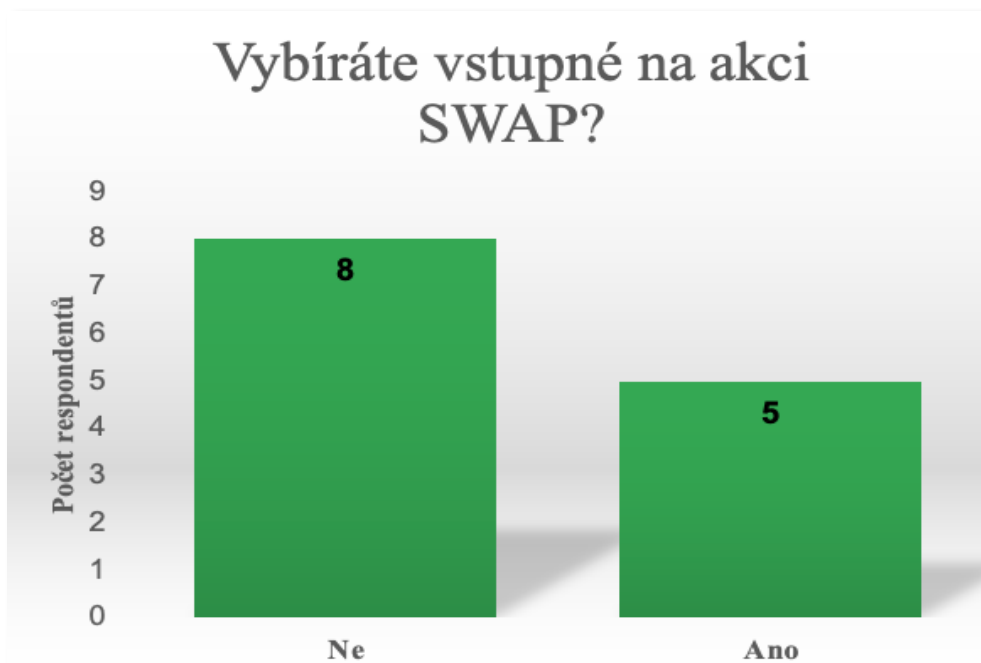
14.2 Dotazníkové šetření organizátorů akce SWAP

Šetření organizátorů bylo prováděno oslovováním formou sociální sítí Facebook a emailovou formou, za účelem vyplnění online Google dotazníku. Dotazování bylo zcela anonymní a dobrovolné. Otázek bylo celkem 7. Většina jich byla uzavřená s jednou či více možnostmi odpovědi, dále byla doplněna o otázku otevřenou. Kde mohli respondenti napsat svými slovy odpověď. Základní soubor se skládá z 13 respondentů, z toho 12 žen a 1 muž. Kteří mají již s pořádáním SWAPovacích akcí zkušenost.

Bez vstupného pořádá akci 62 % respondentů. Někteří se na tuto otázku dobrovolně ozývali vlastními slovy. Vstupné je potřeba zavádět, aby se tím eliminovaly škodící lidé. Kteří tyto akce využívají ve svůj vlastní prospěch.

Ukázalo se, že přebytky z těchto akcí putují do textilních kontejnerů, na místní charitu nebo se nechávají na další akci SWAP oděvů. Nejvyšší počet odpovědí v rámci přebytků z akcí, byl zaznamenán v rozmezí 3-5 tašek, následně následovala odpověď větší počet tašek. Jedna z otázek také měla odpovědět na to, kolik akcí SWAP oděvů již zorganizovali. Vyhodnocení této otázky bylo zaměřeno na zdůraznění pouze nejčtenější kategorie. Nicméně je zajímavé, že již více než 5 akcí bylo zorganizováno 9–ti lidmi, přičemž 2 respondenti dokonce uvádějí zorganizování v 15-ti a více akcích. To rozhodně představuje významný počet, což klade otázku ojedinelosti nebo občasného charakteru těchto akcí. Spíše lze tvrdit, že frekvence pořádání SWAP akcí závisí na osobní iniciativě jednotlivých organizátorů. Což potvrzuje i omezený geografický rozsah, na který má vliv místo působení konkrétního organizátora. Je důležité zdůraznit, že se jedná o neziskovou aktivitu, která vychází pouze z osobní vůle jednotlivce. Klíčovým aspektem je možnost poskytnout pomocné informace prostřednictvím vytvořeného manuálu, který přibližuje účastníkům akcí z pohledu organizátora. Předpokládá se, že

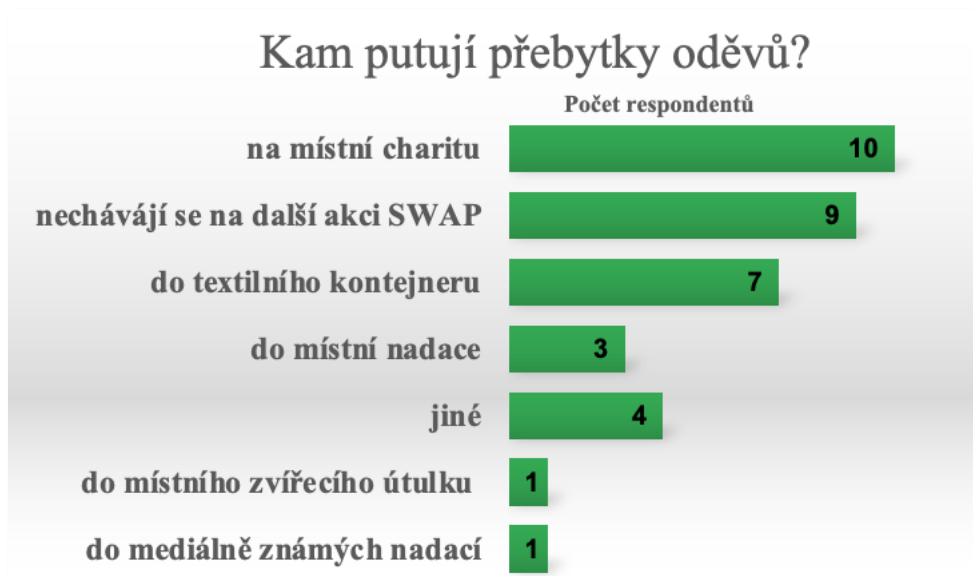
organizátoři byly nejprve sami účastníky těchto akcí, což lze odvodit z jejich poskytnutých odpovědí.

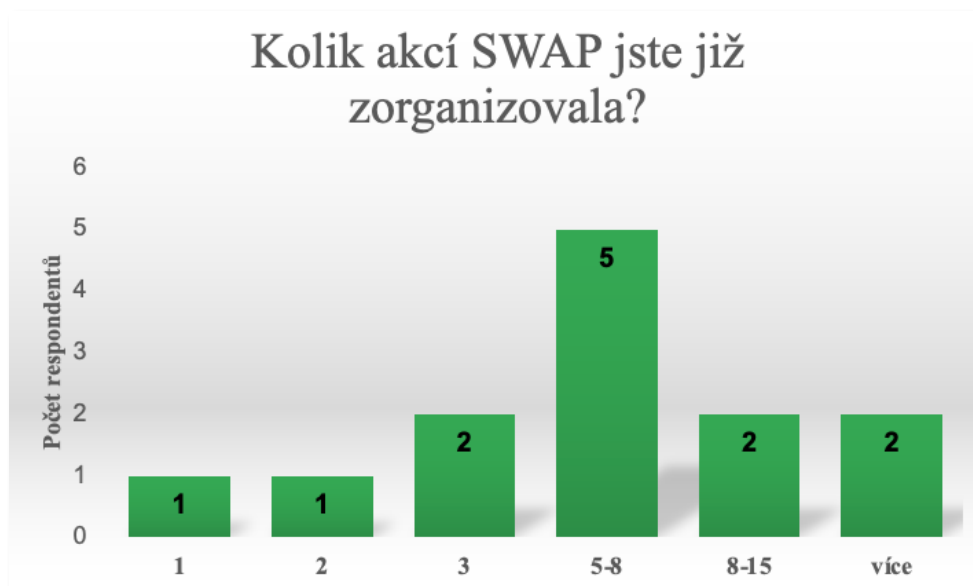
Obrázek 20–Vybíráte vstupné na akci SWAP?

Obrázek 21–Kolik průměrně Vám zbývá přebytků z této akce SWAP oděvů?

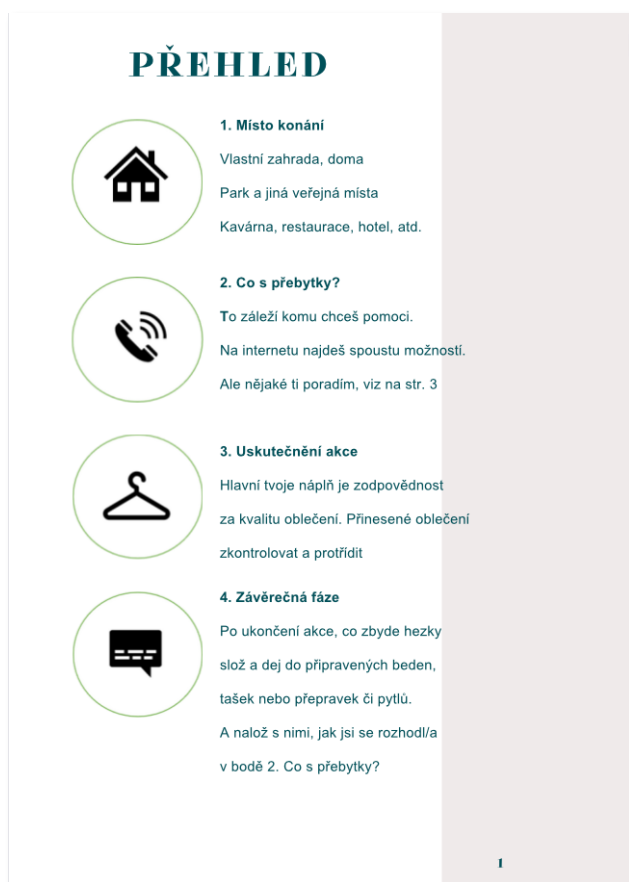
Obrázek 22 – Kam putují přebytky oděvů?

Obrázek 23 – Kolik akcí SWAP jste již zorganizovala?

15 Popis manuálu pro organizaci malého SWAPu

Manuál pro organizaci malého SWAPu je přiložený k bakalářské práci, viz. příloha 3, obsahuje jednotlivé body k uskutečnění akce SWAP. Vychází na základě zjištěných informací z navštívených a zejména zrealizovaných SWAPů, dále z dotazníkových šetření a rozhovorů. Podoba byla vytvořena v grafickém programu Canva. Použití může být v elektronické nebo tištěné podobě. Z ekologického hlediska se preferuje elektronická podoba. Velikost formátu byla zvolena A5 na výšku s počtem stran 8. Designově bylo použito několik druhů písma. Nejvíce bylo použito patkové písmo Times New Roman, pro bezpatkové písmo bylo použito Cormorant Garant. Nadpisy jsou v písmu Purple Purse. Velikosti písma jsou různorodá, záleží na textu, nadpisu. Pro zdůraznění závažnosti daného textu bylo použito tučné písmo. Manuál obsahuje pastelovou růžovou barvu, pro zdůraznění důležitosti. Základní stránkou je rozdělení čtyř základních aktivit organizace této akce SWAP, viz Obrázek 24. Ta představuje stručně její obsah. Stručný přehled je symbolizován jednoduchými ikonami v bublinách. Ikony byly zvoleny, tak aby vizualizovaly jednotlivé úkony.

Obrázek 24 – Přehled

Jednotlivé úkony jsou podrobněji popsány na dalších stránkách tohoto manuálu, viz. Obrázek 25. Zde jsou tipy, návody i upozornění, která jsou doplněny grafickými obrázky a fotografiemi s motivy oděvů pro lepší přehlednost.

Obrázek 25 – Uskutečnění akce

Tento manuál byl použit a také revidován o poznatky z uspořádaných akcí. Obsahuje zjištěné informace, které byly shledány i formou pozorovacích. Na prováděných akcích byly uskutečněny rozhovory s některými SWAPery. Dle kterých bylo zjištěno, že čtení dlouhých manuálů by je děsilo a obtěžovalo. Z tohoto důvodu byl manuál převeden do kratšího a stručnějšího charakteru.

Dnes se totiž lidé zajímají o rychlé a jednoduché tipy či vychytávky, které ještě anebo vůbec neznají. Za účelem uspořené času, peněz, ale i zkušeností.

16 Závěr

Bakalářská práce zaměřená na koncept nepeněžní výměny oděvů, známý jako SWAP.

Koncept zapadá do cirkulární ekonomiky, podporující udržitelné nakládání se zdroji. Vedle online možností této akce nabízí také fyzickou akci, kde účastníci přinášejí své oděvy a odcházejí s „novými“ kousky.

Metody sběru dat zahrnovaly pozorování, průzkumy a osobní rozhovory, doplněné o praktickou realizaci SWAP akcí. Na základě těchto poznatků bylo dalším cílem vytvoření „Manuál organizace malého SWAPu“.

Teoretická část této bakalářské práce je strukturována do čtyř kapitol, podrobně rozebírajících druhý život použitého oblečení. První kapitola Módní průmysl se věnuje konceptu cirkulární ekonomiky, uvádějící do problematiky opotřebovaného oděvu. Druhá kapitola SWAP představuje základní informace jako koncept. Třetí kapitola Textilní kontejner se zaměřuje na různé možnosti sběru oděvů a představuje některé společnosti, které se tímto odvětvím zabývají. Čtvrtá kapitola Bazar uvádí rozdíl mezi online platformou a fyzickou, která již jde do pozadí.

V praktická část bakalářské práce se soustřeďuje na pozorování několika SWAP akcí a organizací malých SWAPů. Výhody a Nevýhody SWAPu byly analyzovány na základě získaných dat z Google dotazníku. Šíření bylo na sociální síti Facebook ve skupinách SWAPu především v největších krajských městech. Při pozorování menších SWAP akcí je patrné, že atmosféra je výrazně přátelštější, díky menším komunitám. Často se návštěvníci těchto akcí zúčastňují spíše ze zvědavosti nebo čistě náhodně. Naopak větší SWAP akce nabízejí širší výběr, často s doprovodným programem a vstupným. Zorganizováním dvou menších SWAP akcí byly získány poznatky, které byly následně shrnuty a byl tak vytvořen „Manuál organizace malého SWAPu“. Příjemné je sledovat upřímnou radost lidí, kteří se zapojují do takovýchto aktivit pro druhé z nezištných důvodů. Zároveň jim tak ukázat možnost další alternativy výměny oděvů. Ne však každý dokáže tuto myšlenku pochopit a nebo hůř přijmout. Dotazník pro návštěvníky SWAP akcí ukázal největší zájem ze strany žen, které akce navštěvují. Především se jednalo o doporučení od přátel a ze sociálních sítí. Největší krajové zastoupení bylo ze Středočeského kraje.

17 Seznam použité literatury

- [1] © INCIEN, z. ú., H & M Hennes & Mauritz CZ, s.r.o. , článek CÍRKULÁRNÍ MÓDA Cirkulární ekonomika jako cesta změny módního průmyslu. [online], [vid 2023-01-29] Praha. 2019. Dostupné z:
<https://incien.org/wp-content/uploads/2021/06/Cirkularni-moda-1.pdf>
- [2] © 2023 Guardian News & Media Limited or its affiliated companies. All rights reserved (modern), článek Fashion must fight the scourge of dumped clothing clogging landfills. [online], [vid 2023-01-29], autor Lucy Siegle. 2017. Dostupné z:
<https://www.theguardian.com/fashion/2017/jul/29/fashion-must-fight-scurge-dumped-clothing-landfill>
- [3] United Nation x News, Global perspective Human stories, článek Climate and Environment [online], [vid 2023-01-29], 2019. Dostupné z:
<https://news.un.org/en/story/2019/03/1035161>
- [4] © INCIEN, z. ú., H & M Hennes & Mauritz CZ, s.r.o. , článek CÍRKULÁRNÍ MÓDA 2 Cirkulární ekonomika jako cesta změny módního průmyslu. [online], [vid 2023-01-29], Praha. 2019. Dostupné z:
https://incien.org/wp-content/uploads/2021/06/Cirkulárn%C3%AD_moda_2_web.pdf
- [5] Koshiless, 2022. Andrea Šlechtová a Tereza Bourová [online], [cit.2022-11-05] Dostupné z: <https://koshiless.cz>
- [6] Zalando SE, 2023. Nákup pre-owned položek na Zalandu [online], [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.zalando.cz/faq/Pre-owned/Nakup-pre-owned-polozek-na-Zalando.html>
- [7] Zaladno SE, 2023. Pre-owned [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z:
<https://www.zalando.cz/faq/Pre-owned>
- [8] © 2022 Markething.cz , článek Z přímky, kruh? Receptem na udržitelnější budoucnost je cirkulární ekonomika [online], [cit. 2023-01-15], autor Karolína Hájková. 2021. Dostupné z:
<https://markething.cz/cirkularni-ekonomika>
- [9] SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝRBORU REGIONŮ, Nový akční plán pro oběhové hospodářství Čistší a konkurenceschopnější Evropa, V kapitole 2. RÁMEC

UDRŽITELNÉ VÝROBKOVÉ POLITIKY, Navrhování udržitelných výrobků [online], [cit. 2023-01-15]. 2020. Brusel. Dostupné z:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9903b325-6388-11ea-b735-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF)

[10] © Zajímej.se. Institut Cirkulární Ekonomiky, z. ú, článek Cradle to cradle design [online], [vid 2023-01-29] . Dostupné z: <https://zajimej.se/slovník-pojmu/cradle-to-cradle-design/>

[11] Lindex, 2023. POUŽÍVEJTE OBLEČENÍ OPAKOVANĚ A RECYKLUJTE HO [online], [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://about.lindex.com/cz/udrzitelnost/co-muzete-delat-vy/pouzivejte-obleceni-opakovane-a-recyklujte-ho/>

[12] Lindex, 2023. Hlášení o udržitelnosti [online], [vid 2023-01-29] . Dostupné z: <https://about.lindex.com/cz/udrzitelnost/hlaseni-zasady-a-zavazky/hlaseni-o-udrzitelnosti/>

[13] © 2023 MediaRey, SE, článek Měla tisíce kusů oblečení. Teď s kamarádkou připravuje udržitelný obchodák [online], [vid 2023-01-29], autor Jana Mertová. 2022 Dostupné z: <https://forbes.cz/mela-tisice-kusu-obleceni-ted-s-kamaradkou-pripravuje-udrzitelny-obchodak/>

[14] UN Environment Programme, článek Putting the brakes on fast fashion [online], [[vid 2023-01-29], aktualizováno 2021. Dostupné z: <https://www.unep.org/news-and-stories/story/putting-brakes-fast-fashion>

[15] © 2023 Economia, článek Méně odpadu v popelnici. Češi objevují swapování, potraviny mění i za řízek kytičky [online], [cit. 2023-01-15], autor Clara Zanga. 2022. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/zabava-ktera-spojuje-leden-je-nas-nejsilnejsi-mesic-rika-org/r~9e381db6752911ec878fac1f6b220ee8/>

[16] © 2023 MediaRey, SE, článek Měla tisíce kusů oblečení. Teď s kamarádkou připravuje udržitelný obchodák [online], [vid 2023-01-29], autor Jana Mertová. 2022 Dostupné z: <https://forbes.cz/mela-tisice-kusu-obleceni-ted-s-kamaradkou-pripravuje-udrzitelny-obchodak/>

[17] © 2023 CZECH NEWS CENTER, a. s. a dodavatelé obsahu, článek Proč utrácet v obchodech, když můžete zadarmo swapovat, tedy měnit věci. Jak nato? [online], [vid 2023-

01-29], Autor Lucie Kořistová. Dostupné z: <https://abecedazahrady.dama.cz/clanek/proc-utracet-v-obchodech-kdyz-muzete-zadarmo-swapovat-tedy-menit-veci-jak-na-to>

[18] © 2021, TextilEco a. s. , Úvod [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: <https://textil-eco.cz>

[19] KOUTECKÝ, s. r. o. , 2023. Jak pomáháme [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.kloktex.cz/jak-pomahame/>

[20] POTEX s. r. o., časté dotazy [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.recyklujemetextil.cz/caste-dotazy>

[21] Asociace recyklace použitého textilu, z. s. – ARETEX, o asociaci [online], [vid 2023-05-13]. Dostupné z: <https://aretex.cz/cs/o-asociaci>

[22] ADRA, o.p.s. Jak pomáháme - Charitativní obchody [online], [vid 2023-12-05]. Dostupné z: <https://adra.cz/jak-pomahame/charitativni-obchody/>

[23] © 2021 Diakonie Broumov, Domů [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: <https://diakoniebroumov.org>

[24] © 2005 – 2023 ABZ.cz, Pojem bazar [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: <https://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/bazar>

[25] Fashion (Re)search ,Módní e-commerce v roce 2020. [online], [vid 2023-01-29], 2021. Dostupné z: https://www.fashion-research.cz/_files/ugd/798bde_39ef3418a98f4425ac424e86c755a1ff.pdf

[26] Vinted, 2023. Nahrávání předmětu krok za krokem [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: https://www.vinted.cz/help/375-nahravani-predmetu-krok-za-krokem?access_channel=hc_topics

[27] Vinted 2023, O nás [online], [vid 2023-01-29]. Dostupné z: www.vinted.cz

18 Seznam obrázků

Obrázek 1 Cirkulární ekonomika [8]	11
Obrázek 2 Kontejner Diakonie Broumov.....	18
Obrázek 3 SWAP oděvů Lounge festivalu 2022	23
Obrázek 4 SWAP intense očista ve Vzletu	25
Obrázek 5 Plakáty akcí SWAP	31
Obrázek 6 Kodex ostříleného SWAPERÁ vyvěšený na akcích	32
Obrázek 7 Začátek akce SWAP Mnichovo Hradiště	34
Obrázek 8 Průběh akce SWAP Mnichovo Hradiště	34
Obrázek 9 Akce SWAP oděvů Mladá Boleslav	36
Obrázek 10 Zbytky oděvů z akce SWAP Mladá Boleslav	36
Obrázek 11 Jaké je Vaše pohlaví	42
Obrázek 12 Tabulka Vyhodnocení-Do jaké věkové kategorie spadáte?.....	42
Obrázek 13 Do jaké věkové kategorie spadáte?	43
Obrázek 14 Odnášíte svoje oblečení do textilních kontejnerů?	43
Obrázek 15 Koná se ve Vašem okolí dostatek takových to akcí?.....	44
Obrázek 16 Otázka z dotazníku	44
Obrázek 17 Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?	45
Obrázek 18 Tabulka Vyhodnocení-Odkud se dozvídáte o akcích SWAP	45
Obrázek 19 Z jakého kraje jste?	46
Obrázek 20 Vybíráte vstupné na akci SWAP?.....	48
Obrázek 21 Kolik průměrně Vám zbývá přebytků z této akce SWAP oděvů?	48
Obrázek 22 Kam putují přebytky oděvů?	49
Obrázek 23 Kolik akcí SWAP jste již zorganizovala?.....	49
Obrázek 24 Přehled	50
Obrázek 25 Uskutečnění akce	51

19 Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník pro účastníky SWAPu oděvů

Příloha 2 – Dotazník pro organizátory SWAPu oděvů

Příloha 2 – Manuál organizace malého SWAPu

Příloha 1 – Náhled dotazníku pro účastníky SWAPu oděvů

1. *Věnujete svoje oblečení svým známým či příbuzným? (oblečení, které již nepoužíváte)*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

2. *Odnášíte svoje oblečení do textilních kontejnerů?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

3. *Vadí vám nosit oděvy po někom jiném?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

4. *Byl/a jste někdy na nějaké akci "SWAP oděvu" ?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

5. *Jak často tyto akce navštěvujete?*

Označte jen jednu elipsu.

nikdy

1x týdně

2x týdně

1x za měsíc

2x za měsíc

vícekrát za měsíc

1 x čtvrtletně

1x za půl roku

1 x ročně

6. *Kolik "kousků" oděvů jste si domu již přinesl/a?*

Označte jen jednu elipsu.

1 - 5

6 - 10

víc jak 10

víc jak 20

už to nepočítám

7. *Jak jste spokojena s Vámi vybranými "kousky" ?*

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

nesp spokojena

8. *Hledáte většinou určitý "kousek" oděvu ?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

9. *Odkud se dozvídáte o akcích SWAP?*

(lze označit více odpovědí)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

od známých, přátel

na sociálních sítích

z plakátu

jiné

10. *Koná se ve Vašem okolí dostatek takových to akcí?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

11. *Organizoval/a jste někdy takovou to akci SWAP oděvů?*

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

12. *Jaké je vaše pohlaví?*

Označte jen jednu elipsu.

žena

muž

13. *Do jaké věkové kategorie spadáte?*

Označte jen jednu elipsu.

15 - 18

18 - 26

26 - 35

35 - 45

45 - 59

60 a více

14. *Pracujete v oboru*

Označte jen jednu elipsu.

- průmysl a stavebnictví
- osobní služby
- finance a vzdělávání
- zemědělství
- jiné

15. *Z jakého kraje jste?*

Označte jen jednu elipsu.

- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Královéhradecký kraj
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Praha hlavní město
- Olomoucký kraj
- Ústecký kraj
- Vysočina
- Zlínský kraj
- Středočeský kraj

Příloha 2 – Náhled dotazníku pro organizátory SWAPu oděvů

1. Kolik akcí SWAP jste již zorganizovala?

Označte jen jednu elipsu.

1

2

3

5-8

8-15

více

2. Na jakém místě tuto akci SWAP oděvů nejčastěji konáte?
(Lze vybrat více možností)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

V parku

V kavárně

V restauraci

V obchůdku

V knihkupectví

Jiné

3. Kam putují přebytky oděvů?
(Lze vybrat více možností)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Nechávají se na další akci SWAP
- Do textilního kontejneru
- Na místní charitu
- Do místního dětského domova
- Do místního zvířecího útulku
- Do místní nadace
- Do mediálně známých nadací
- Jiné

4. Kolik průměrně Vám zbývá přebytku z této akce SWAP oděvů?

Označte jen jednu elipsu.

- 1 - 2 tašky
- 3 - 5 tašek
- 5 - 7 tašek
- Více

5. Vybíráte vstupné na akci SWAP?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne

6. Kde jste se poprvé dozvěděla o akci SWAP oděvů?

7. Jaké jste pohlaví?

Označte jen jednu elipsu.

Žena

Muž

Příloha 3 – Manuál pro organizace malých SWAPů